

דברי מוסר

ספירת העומר

שבועות

שיחות מרן

המשגיח הגה"צ

רבי דב יפה שליט"א

נאמרו בהיכל ישיבת כנסת

חזקיהו – כפר חסידים

הֵט אָזְנְךָ וּשְׁמַע

דְּבַרֵי חֻקִּים

וּלְבָבְךָ

תְּשִׁית לְדַעְתִּי

[משלי כב, יז]

עד כה יצאו לאור
בסייעתא דשמיא

דברי מוסר - אלול
דברי מוסר - חנוכה

ניתן להשיג:

בישיבת

כנסת חזקיהו - כפר חסידים

ובטל': 054-8468706

עריכה: י.מ. וייל

הגחה לשונית: ש. דיין

תמלול: ד. לינצ'נר, ש. דיין, י. עמוסי

עיצוב ועימוד: 054-8468706

הדפסה:

דפוס תמר

057-3133366

כל הזכויות שמורות

ימי הספירה תש"ע

מערכת 'דברי מוסר'

ת.ד. 7 כפר חסידים

יו"ל ע"י

להוצאת דברי רבותינו שליטי'א שעי'
ישיבת 'כנסת חזקיהו - כפר חסידים'

בסייעתא דשמיא

ס בפתח ס

ישמחו המוסרים ויגילו ה'מבקשים', עת יוצאים לאור שיחותיו של מורינו המשגיח הגה"צ רבי דב יפה שליט"א, אשר מעורר אותנו לדעת 'מה ה' אלוקיך שואל מעמך'. ולהתוות לנו את הדרך אשר יבור לו האדם. למען נזכה לב' עולמות ונצל מפח היצר.

שמחים אנו להגיש פעם נוספת בפני תופשי התורה והמוסר, את הקונטרס - 'דברי מוסר'. בו ערוכים בצורה יפה ומסודרת לפי מועדי השיחות מקבץ שיחות נפלאות על עניני ספירת העומר - שבועות, שנאמרו ע"י מורנו המשגיח רבי דב יפה שליט"א בהיכל ישיבת כנסת חזקיהו - כפר חסידים, בשנת תשס"ט במשך ימי הספירה הק' עד חג השבועות - חג מתן תורה. ב"ה הקונטרסים הקודמים - על אלול וחנוכה, התקבלו בבתי המדרש בהתלהבות תוך תועלת עצומה - כפי שהעידו הקוראים. מי יתן ונזכה להוסיף כהנה וכהנה, להגדיל תורה ולהאדירה. ויעזרנו ה' להמשיך הלאה בעבודת הקודש הזו.

השיחות נערכו מתוך תמלול מדויק, ועל אף שהשיחות לא עברו את עיניו של המשגיח אולם מכמ"ק השתדלנו להביא לפני המשגיח כל שאלה של אי דיוק. ואעפ"כ 'כשם שאין בר בלי תבן כך אי אפשר לספר בלא טעות', ע"כ כל אי דיוק בנאמר; 'על הכותב משוגתם תלין'.

ידוע שמרן המשגיח חוזר על דבריו כדי שהדברים יכנסו בלב השומעים לא נמנענו מלהביא את הדברים פעם אחר פעם היכן שנאמרו, ע"כ ייתכן שדברים שלמים חוזרים על עצמם במהלך השיחות השונות.

ראשית, נודה לאכסניה של תורה ישיבת 'כנסת חזקיהו' – כפר חסידים' ולעומד בראשה הגאון רבי דוד מן שליט"א ולראשי ישיבתנו הק', להנהלת הישיבה הק' אשר שמה לילות כימים ופועלת ללא לאות למען עלייתנו בדרכי התורה והיראה.

וכאן המקום להודות ליועדי להוצאת דברי רבותינו שליט"א: שע"י הישיבה הק' - ולעומד בראשה, שלא חסך זמן ויזע לז' בשביל שייצא קונטרס זה לאור. ולחברי מערכת 'דברי מוסר', ה'כותבים' - הבחורים שיחי' - החתן מ. מרק ש. דיין י. עמוסי ני"ו והר' ד. לינצ'נר נ"י אשר לא חסכו עמל ויזע, למען יעברו השיחות הנפלאות הללו תמלול מדויק ומושלם, ובלעדיהם שיחות אלו לא היו רואות עתה אור. תהא משכורתם שלמה מאת ה'.

ובצאתנו מן הקודש נברך את מורנו המשגיח שליט"א שיזכה לאריכות ימים ושנים, וירבה גבולו בתלמידים, ויזכה לראות בביאת גואל צדק אמו"א.

מערכת 'דברי מוסר'

ימי הספירה תש"ע

כפר חסידים

בסייעתא דשמיא

ס דבר הוועד ס

מה מאד נכבד היום בהגלות אור יקרות, כאשר זכינו זה עתה להניף ידינו בשלישית - דברי מוסר על ימי הספירה - הכנה לחג מתן תורה. שמחים אנו על הזכות הרבה הבאה לידנו, להוציא לאור משיחותיו של מרן המשגיח שליט"א הנאמרות בהיכל הישה"ק. מאפיין מרכזי בשיחותיו הנפלאות, הוא התביעה כלפי כל יהודי באשר הוא לשלמות, או לכהפ"כ לשאיפה לכך ע"י דבקות שלמה בתורה. דבר הנחוץ פעמים אף לבני ישיבה ובני תורה.

בקונטרס זה כקודמיו, נעשתה עבודה מאומצת בכדי לשמר את הסגנון בו נאמרו הדברים, ובד בבד בצורה הראויה להיכתב.

בהזדמנות זו נודה לכל העוזרים והמסייעים ל'וועד להוצאת דברי רבותינו שליט"א' שע"י הישה"ק, באונם ובהונם - יבורכו מפי עליון.

הוועד להוצאת

דברי רבותינו שליט"א

ס תוכן העניינים ס

ה' אייר לסדר קדושים - כא' למטמונים..... יג - כא

חיי תורה - אושר נצחי / 'קדושים תהיו' - כל אחד ואחד מישראל / איסורי התורה - היא מעלתנו /
 'עומר' - השתעבדות לקב"ה / עבדי ה' - האושר האמיתי / 'היום כך וכך בעומר' - לא סתם 'ספירה'
 בעלמא / 'תמימות' - מצד איכות הימים / 'היום כך וכך בעומר' - בכל עת, וגם ב'יום' / ניצול הימים
 הקדושים / על כל אחד להיות מה שהוא.

מוצש"ק קדושים ה' אייר - כד' למטמוני"ם..... כב - כח

קדושה - התנשאות על החומר / התנשאות על החומר - קידוש ה' / שאיפתנו התמידית - לכל
 השלימות / התבוננות בציווי התורה / ימי הספירה-זמן לחיזוק ב'כבוד התורה'.

יב' אייר לסדר אמור - כה' למטמוני"ם..... כט - לז

שמירת המצוות - פסגת ההצלחה / קיום כל התורה - תכליתנו / 'דרך ארץ' - חיוב מהותי / שמירת
 סדרים מחויב מצד 'דרך ארץ' / צורת האדם' שבנו - 'מחייב' / חיזוק תמידי-תועלת מתמדת / יציבות
 תמידית - חיוב תמידי / שאיפתנו התמידית - ש'נרצה' לקיים מצוות / היכולות הגדולות של כל יהודי /
 החובה בהתבוננות / 'חזרה' - גם על מוסר / מפסח עד שבועות - זמן להתעלות.

מוצש"ק אמור טו' אייר - לא' למטמוני"ם..... לח - מד

זהירות מחילול כבוד שמים / יעודינו - לקדש את ה' / 'מסילת ישרים' - כמדריך לעבודת ה' / זהירות מתקלה אף הבאה על ידו באונס / ברירת המחלל היחידה של 'יהודי' הוא; ללמוד.

יח' אייר לסדר בהר בחוקותי - ל"ג בעומר..... מה - נב

בעוה"ז - לבוש התורה; בעוה"ב - נשמת התורה / אש המדורה כסמל / קיום תורה ומצוות - אושר גם בעוה"ז / כל דיבור בתורה הוא שורש לדבר נשגב ממנו / ל"ג בעומר - יום לחיזוק בכבוד התורה ולומדיה / ל"ג בעומר - התחזקות בניצול כוחותינו / ל"ג בעומר - לנצל כל רגע / מתורת רבי שמעון בר יוחאי זיע"א / כמה גדול וחשוב כל מעשה בדורנו / במעלת היום הזה.

מוצש"ק בהר - בחוקותי כב' אייר - לז' למטמוני"ם..... נג - נח

יען ביען' - הפורענות בהתאם לחטא / וכך גם התיקון לחטא - 'ע"י דבר המתאים' / 'לא מאסתים... לכלותם' - הבטחה שרירה וקיימת / הישרדות עם ישראל בגלות - נס פלאי / התורה לעולם לא תשכח / 'דיחוי' בני הישיבות - כהתעוררות לניצול הזמן / גידופים על עם ישראל - הכרח לחיזוק / ל"ג בעומר במירון כמנוף לעליה ולא ח"ו להיפך.

כו' אייר לסדר במדבר - מא' למטמוני"ם..... נט - סה

'בחוקותי תלכו' - הבריאה השלימה / 'לשמור ולקיים' - תנאי לשלמות הבריאה / קיום המצוות - תנאי להשפעת קדושת התורה על האדם / מעלת התורה - עד היכן / ייקור התורה - עד היכן / הלומד תורה לפרקים - חומרת הדברים / 'בחור מקולקל' מיהו? / 'לשמור ולקיים' - מפתח ההצלחה / ייעוד התורה - 'ונתרוממתי'.

מוצש"ק במדבר ער"ח סיוון - מ"ד למטמוני"ם..... סו - ע

חג השבועות - קבלת 'עול תורה' / חג השבועות - שמחה מיוחדת / מעמד הר סיני - זכירה לדורות /
 התגלות הקב"ה - כח לעם ישראל בגלות / קריאת שמע - מצווה דאורייתא!

ב' סיוון לסדר נשא - מז' למטמוני"ם / יום א' לג' ימי הגבלה עא - עז

חג השבועות - עול מלכות שמים / מתן תורה - דביקות בקב"ה / הזכויות הרבות שניתנו לנו ע"י מתן
 תורה / השפעת הקדושה מהתורה ומהמצוות / לימוד בליל שבועות - מתוך אהבת התורה / גם ה'גוף'
 שמח בתורה / שבועות - זמן מסוגל לבקשות על תורה / בחיוב זכירת מעמד הר סיני / מעמד הר סיני -
 מעמד של 'אמונה' / התורה - מעידה על 'עצמה' / התורה שבידינו היא מעידה על המעמד הנשגב / ג'
 ימי הגבלה - ימי הכנה לקבלת התורה:

ג' סיוון לסדר נשא - מט' למטמוני"ם

יום ג' של ג' ימי הגבלה - ערב חג מתן תורה עח - פו

בחשיבות ההתבוננות לקראת יום מתן תורה / תפקידנו בימים אלו לקבל את כל התורה / התורה
 והמצוות - אהבת ה' לישראל / השמחה בקיום התורה והמצוות / התורה והמצוות לטובתנו בשני
 העולמות / דע לפני מי אתה עמל / דברי רבינו יונה במעלות הנובעות מהמצוות / לימוד לפי הכוחות -
 חובה! / עמלות בתורה אינה פיתרון לחיסרון ביראת ה' / חיסרון במצווה אחת - חיסרון בכל התורה /
 ה'מחבל' שנמצא בלב כאו"א / סייעתא דשמיא מותנית בהשתדלותו של האדם / הלימוד בליל שבועות
 איננו ה-עיקר / בחשיבות ההכנה ליום הנשגב.

דברי מוסר

ספירת העומר - שבועות

ה' אייר לסדר קדושים כא' למטמוני"ם

חיי תורה - אושר נצחי

דיני התורה – מלבד מה שבאו להורות לנו כיצד לנהוג, ומה עלינו לעשות, באה התורה להודיענו מי אנחנו ומהם כוחותינו. זכורני שבהיותי תלמיד בישיבת חברון דובר, שיכולים אנו להיווכח מתוקף הדינים והמצוות שנאמרו בתורה, עד כמה גדולים הכוחות שניתנו לנו, ועד כמה באפשרותנו לגבור על קשיים.

כך לדוגמא; אדם שנולד בין עצי היער וגדל עם חיות המקום, ואף למד לנהוג כמותם, והנה לאחר שנים פגשו אדם מתורבת מן היישוב וגילה לו על היותו 'בן אדם', כמה קשה יהיה לו לנהוג כ'בן אדם' שהולך על שני רגליו וכדו'---. כך גם כאשר 'בן ישראל' שוכח מי הוא ולאיזה עם הוא שייך, מה האפשרויות שלו, ועד כמה יהיו מאושרים חייו – לו רק יצעד בדרך התורה.

'קדושים תהיו' - כל אחד ואחד מישראל

"דְּבַר אֵל כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם: קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ, כִּי

קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם".

[ויקרא יט,ב]

'דְּבַר אֵל כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' - פרשה זו מלמדת אותנו שיכולים כולם להיות קדושים. 'מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל' [רש"י] - שלא יטעו בני"י ויחשבו שקדושה שייכת רק ליחידים, '...כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם' - ואני משרה את שכינתי עליכם, וכולכם יכולים להיות קדושים.

ואם ישאל אדם וכי מה נוגע אלי ש'ה' קדוש'?

'כִּי כַּאֲשֶׁר יִדְבַק הָאָזוּר אֶל מַתְּנֵי אִישׁ, כֵּן הִדְבַקְתִּי אֵלַי אֶת כָּל בֵּית

יִשְׂרָאֵל'

[ירמיה יג,יא]

'קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ' מדוע--- 'כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם' - הדבקתי אתכם אלי---

אתם יכולים להיות קדושים---

מפרש הרמב"ן; מכיוון שאני רוצה שתדבקו בי, לכן צריך קודם לכן שתמצאו אתם להיות קדושים, בכדי שתוכלו להידבק בי, הלא 'תכלית ההצלחה' היא להיות דבקים בקדוש-ברוך-הוא. שהרי הקב"ה כולל את כל הטוב, והוא מקור כל הטוב, א"כ מה טוב יותר מלהיות דבק בו---. וכפי שרואים אנו בכל מהלך התורה שפעמים מספר חוזרת התורה על הציווי; 'קדושים תהיו' כי 'קדוש אני'.

איסורי התורה - היא מעלתנו

וְאִנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי, וּבִשְׂרָר
בִּשְׂדֵה טָרְפָה לֹא תֹאכְלוּ.

[שמות כב, ל]

מפרש הרמב"ן:

'כלומר; אני חפץ שתהיו אנשי קדש, בעבור שתהיו ראויים לי לדבקה
בי שאני קדוש. לפיכך לא תגאלו נפשותיכם באכילת הדברים
המתועבים'. ומשום כך 'טרפה לא תאכלו'.

אולם הגויים שלא צוו על - קדשים תהיו, לא הוטל עליהם הציווי 'טרפה לא
תאכלו', מכיוון שאין אכילת הטריפה מזיקה לקשר שלהם עם הקב"ה. משא"כ לנו,
שהוטל עלינו להיות 'אנשי קודש', אכילה טרפות מזיקה ומעבירה את הקשר שלנו
עם הקב"ה.

א"כ מדינים אלו ניתן לראות מי אנו, ועד היכן יכולים אנו להגיע. ---.
ויתירה מזאת, מלבד מה שהאדם קדוש, גם מתענג הוא מדברי קדושה - מלימוד
תורה, מתפילה ומברכות. ואין הוא רואה בקיום לצורך המצוות כמנוף לקבל שכר
בעוה"ב, אלא הוא אף נהנה מעצם עשיית המצוות - נעים לו לקיימם, אין נפשו
חושקת בתענוגי הריקים והפוחזים - אדרבה הוא נהנה להתגבר על יצרו.

'עומר' - השתעבדות לקב"ה

"וְהִנִּיף אֶת הָעֹמֶר".

[ויקרא כג, יא]

מפרש 'הכתב והקבלה':

'מעלה ומוריד מוליך ומביא לארבע רוחות העולם, ואמרו המחברים
לפי שאין דבר מרים לב בני אדם ומחטיאם כשפע רב טוב, כמאמר

'וישמן ישורון ויבעט לאמר כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה', ולמען דעת כי לה' הארץ ומלאה פירות ופירי פירות, וכח האדם במ אין כי הכל הבל, לכן צווה טרם יהנו מתנובת השדה וטרם יטעמו מלחם קלי וכרמל, יביאו מראשית הקציר אל הכהן, להורות בזה כי ממנו יתברך הכל, ויניפוהו לד' רוחות העולם למעלה ולמטה, להורות כי כללת העולם שלו יתברך הוא האדון המשפיע לנו כל טוב למלאות הגרנות בר ואסמיו שבע, ואנחנו עבדיו צריכים לשמוע תמיד בקולו'.

מביט החקלאי בחדווה על שדותיו, כיצד חל השפע ביבולו - ובמחשבתו תולה הוא את התוצאה המבורכת בעבודתו המאומצת - 'כוחי ועוצם ידי'. מורה לנו התורה - הנפ מתבואתך לארבע רוחות העולם, בכדי להורות שכל פירות טרחותינו - משלו הוא, ולפיכך עלינו לעשות את רצונו.

ויתר על כן, ישנה משמעות נוספת במילה 'עומר' - 'עומר' פירושו 'שיעבוד'. כפי שבפרשת 'יפת תואר' מוגדר הציווי לשימוש הוגן בשבויה - 'לא תתעמר בה', שפירושו; אל תשתעבד בה.

בכך מרמזת לנו התורה - בדין הנפת העומר; מכיוון שכל מה שקיבלנו שייך לה' יתברך, אזי מוכרחים אנו להשתעבד אליו.

עבדי ה' - האושר האמיתי

הגר"ש ברעוודא שליט"א מדגיש את הנקודה החשובה הזו - שאיננו מתפקדים רק כ'פועלים' שעושים את רצונו של הקב"ה, אלא אנו אף עבדי ה'!

בכל יום אנו מזכירים בתפילה; 'אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים' - לא הוצאתי אתכם מארץ מצרים כדי שתעשו ככל העולה על רוחכם, אלא 'להיות לכם לאלקים' --- כפי שמדגישה לנו התורה מספר

פעמים, שההוצאה מארץ מצרים היא כדי שתשמרו את מצוותי - להיות לכם לאלוקים.

יחד עם זאת, הגם שאנו מחויבים למצוותיו של הקב"ה, חשוב לזכור שזהו האושר והטובה הכי גדולה - להיות עבדי ה', שפירושו; להיות דבוקים בקדוש-ברוך-הוא, שהוא כל הטוב ומקור כל הטוב.

פעמים, והתורה משתמשת בהגדרה 'בְּלִיעַל', פירוש; פרק עולו של מקום. ורבינו בחיי מפרש; 'שלא עולה אל ה'". שהרי המקבל ע"ע עול מלכות שמים הוא עולה אל ה', ומאידך, מי שאינו מקבל על-עצמו עול מלכות שמים הוא לא עולה אל ה', הוא מנותק מה' --- הוא מנותק מהטובה הכי גדולה ---.

'היום כך וכך בעומר' - לא סתם 'ספירה' בעלמא

בימים אלו, כאשר אנו סופרים את ספירת העומר עלינו להתבונן מה מונח במה שאנו אומרים - 'היום כך וכך בעומר'. המקור לספירה הוא שכאשר ביהמ"ק היה קיים היו אומרים בשעת הקרבת 'מנחת העומר'; 'היום היה כך וכך ב'עומר'. בתורה כתוב **'וּסְפַרְתֶּם לְכֶם'** [ויקרא כג, טו]. המילה 'לכם', לא באה לסבר את האוזן, אלא באה לפי 'בפנ"ע'; 'לטובתכם' - לתעלתכם. ומכיוון שעלינו להכין את עצמנו ליום שניתנה תורה - כדי שנוכל לקבל את התורה כראוי, אזי כל הימים האלה קודם ב'א היום הנשגב והגדול, משמשים להכנה לקבלת התורה. ואם נעמיק יותר נראה; שמשמעות המילה 'ספירה' לא משמשת רק לשם ביטוי ספירת מניין דברים, אלא גם כהתבוננות - 'כִּי עֲתָה צְעָדֵי תִסְפֹּר' [איוב יד, טז], וכי שייך לומר שה' סופר את צעדי האדם, אלא פי' הדברים; שה' מתבונן מה הם הצעדים וכיצד הוא פועל. נמצא שהמילה 'ספירה' משמשת אף כביטוי להתבוננות ושימת לב.

למדנו א"כ ש'ספירת העומר' - אין הכוונה רק 'כמה כל יום ויום בעומר'. ה'ספירה' גם מורה לנו להשגיח שזמנינו ב'ימי הספירה' ינוצלו כראוי, ועל מעשינו בהם שיהיו

כראוי. ומכיוון שהימים האלה הם זמן ההכנה ל'מתן תורה', אזי כאשר אנו אומרים 'כך וכך ימים בעומר', אנו מוונים לימים האלה - שהם הכנה להשתעבדות שבאה ב'מתן תורה'. וזהו עיקר הכוונה - ולא כמו שחושבים המון העם, שדי בספירה בעלמא, אלא דרושה גם התבוננות מעמיקה שימים אלה - הקודמים ל'מתן תורה' ינוצלו כראוי. ומתוך עבודת הימים האלה, נתקדש ונטהר לקראת יום מתן תורה.

נמצא א"כ שישנם שני פירושים ב'ספירת העומר';

א. 'עומר' מלשון השתעבדות, כניעה לקב"ה - הכרה במלכותו שהכול שלו.

ב. 'ספירה' מל' התבוננות, שימת דגש והתבוננות בניצול הימים הללו, שהם הכנה להשתעבדות לה' ב'מתן תורה'.

תכלית הכנתנו בימים אלו היא לקראת קבלת 'עול תורה' שקיבלו אבותינו. ואפשרות לקבלת השפע שנשפע ביום מתן תורה, תלויה בהכנה שלנו בימים שקודמים לחג. יש אומרים שהטעם שנקרא חג 'מתן תורה', בשם - 'חג השבועות', הוא משום שהשפעת החג תלויה בהכנת השבועות שקדמו לו. ובכלל, הימים הללו גורליים לעתידנו הן לחג השבועות והן לכל השנה, כפי שמובא בשם הרש"ש; 'לפי ההתנהגות שהאדם נוהג בימי הספירה כך מוליכים אותו כל השנה'.

'תמימות' - מצד איכות הימים

"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמּוֹחֶרֶת הַשַּׁבָּת

מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה,

שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה."

[ויקרא כג, טו]

מפרשים חז"ל [מד"ר פ' כח, ג];

'תני ר' חייא אימתי הן תמימות, בזמן שישראל עושים רצונו של

מקום'.

מבאר 'הכתב והקבלה';

'מהראוי לומר 'שלמות תהיינה', כי ההפרש בין שלם לתמים הוא; 'שלם' מורה לפי הנחתו הראשונה בפרטות על מציאות הדבר כולו בבחינת כמותו, שהוא במלואו ואינו חסר כלום. ושם 'תמים' מורה בהנחה ראשונה על מציאת הדבר כולו בבחינת איכותו... א"כ, כשאומד הכתוב ש'שבע שבתות תמימות תהיינה' הכוונה **שלא יחסר באיכות הימים**.

'היום כך וכך בעומר' - בכל עת, וגם ב'יום'

הגאון רבי חיים ברים זצ"ל, הביא בשם אחד מגדולי החסידות, שמצד הדין אדם מחויב לספור רק בלילה, אולם אם הוא אומר ביום - 'היום כך וכך', הוא מקיים מצווה. ולפי דברינו מבואר, משום שעצם הספירה חשובה בכך שהיא מזכירה לנו את חובתנו בעולם. הרי כאשר אנו אומרים 'היום כך וכך בעומר' אנו מודים שזכינו להשתעבד לקב"ה, ולהכין את השתעבדותנו ליום מתן תורה.

ניצול הימים הקדושים

השיחות שנאמרות בישיבה מיועדות בשביל לבנות בחור, א"כ מי שמנצל אותם, יבנה מהם. אולם מי שלא מנצל אותם, חבל שהוא מפסיד את עצמו. שהרי, כאשר אדם מקבל הלוואה בחזרה, הוא מתבונן היטב כמה החזירו לו ואיזה מטבעות נתנו לו, וזאת מפני שאין הוא רוצה שירמו אותו. כך גם בימי הספירה - **תִּסְפְּרוּ חֲמִשָּׁים יוֹם! תִּסְפּוּר הַיִּטֵּב שֶׁלֹא יִרְמוּ אוֹתְךָ---** **שֶׁלֹא תִפְסִיד אֶת הַיָּמִים הָאֵלֶּה---** אל תנהג בהנהגות שלא מתאימים לימים אלה.

על כל אחד להיות מה שהוא

"וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקֵי וְעֲשִׂיתֶם

אֹתָם".

[ויקרא כח]

דורשים חז"ל – 'ועשיתם אתם', התורה באה כדי 'לעשות אותנו' – לבנות את האישיות שלנו. ע"כ, ראשית צריך להתבונן מהי השאיפה ומהי הבחירה האמיתית שלנו. כך למשל אדם שהחליט ללמוד רפואה, צפויים לו שנים רבות עד לקבלת התואר 'דוקטור'. ולמרות הקושי הוא אינו מפסיק את לימודיו, שהרי הוא זה שרצה במקצוע זה על כל המשתמע, זוהי כל מגמתו ושאיפתו, ואט אט הוא מתקדם לקראת התואר הנכסף.

כך גם אנו,

שאיפתנו ובחירתנו התמידית צריכה להיות – לקיים את כל התורה. ולא מתוך מידת חסידות ופרישות, אלא להיות יהודי כשר--- שהרי ה' הוא בורא העולם והוא ציווה אותנו על קיום המצוות, ועל דעת זה הוציאו הקב"ה ממצרים, שנהייה אמונים על קיום כל התורה כולה! הן חובות האיברים, הן חובות הלבבות והן חובות המעלות^א, להיות אדם בר מעלה – 'ישראל אשר בך אתפאר'. ואת זה כל אחד יכול, אמנם לא כל אחד תפקידו להיות 'גאון'. אלא כל אחד ותפקידו – לידע את החלק השייך לו בתורה, ואין צורך לחקות אחרים.

סיפר לי יהודי, ש'המשגיח' עשה לו טובה גדולה, בכך שאמר שלא מוטל על אדם לשאוף להיות 'הרב שך', אלא כל אחד צריך לשאוף להיות מה שהוא. וגם להגיע ל'מה שהוא' – זה חשוב מאד – 'מה שהוא' בידיעת התורה, בהבנת התורה ובהתמדת התורה.

^א ע"פ רבנו יונה בשערי תשובה.

יש מרמזים זאת במילות הברכה, 'ונהיה אנחנו וצאצאינו', שראשית נהיה 'אנחנו', לפי הכוחות שה' נתן לנו ולפי הנטיות שלנו, ואם יפעל אדם לפי כוחותיו הוא יכול מאד להצליח בתפקיד שיועד לו. אולם מאידך, אם אדם פועל לחקות אחרים, או פועל ע"פ מה שהחברה מחשיבה, הוא לא יצליח. משא"כ אילו היה פועל לפי כוחותיו ולפי נטיותיו האמיתיות הוא היה מאד מצליח. כך הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א אם הוא היה נוהג כמו כולם, הוא לא היה יוצא רבי חיים קניבסקי - מה שהוא, אלא כמו כולם.

כתוב בזהר הק' שבשעה שהגיעו החברים לפרשת 'קדושים תהיו' 'שמחו'. ומדוע שמחו? יש שפירשו ששמחו על מעלת עם ישראל - שכל ישראל יכולים להיות קדושים - ומתוך כך להדבק בקב"ה, על-כך שכל ישראל יכולים להצליח בתכלית ההצלחה! לשם כך צריכים להיות רציניים בהתמדת הסדרים, וכך יוכל כל אחד לעלות מעלה מעלה. ואם יפעל לפי כוחותיו, יהיה לו סייעתא דשמיא גם למעלה מכוחותיו!!!

מוצש"ק קדושים ח' אייר - כד' למטמוני"ם

קדושה - התנשאות על החומר

"קדושים תהיו פי קדוש אני ה'

אלקיכם".

[ויקרא יט,ב]

אומרים חז"ל, ע"י שאתם תהיו קדושים הינכם מקדשים אותי. מבאר המלבי"ם כלל גדול, הגדרתו של 'קדושה' הוא; 'התנשאות על החומר'. ובזה עצמו ישנם דרגות שונות, הדרגה הראשונה הינה, שישראל פורשים מעריות וממאכלות אסורות. הגויים אינם מסוגלים להאמין שישראל שומרים על מצוות אלו - חושבים הם שאף היהודים הם כמו כומריהם להבדיל, שעושים את כל התועבות בסתר למרות שאסורים ע"פ מצוות דתם.

על זאת ישנה דרגת קדושה עליונה יותר, שהאדם פורש מכל דרכי החומר, ולא הולך אחרי תאוותו, ולוקח מהחומר רק את הנצרך לו כדי חיו.

התנשאות על החומר - קידוש ה'

אכן, זהו הביאור בדרגת קדושה אצל 'אדם' - 'התנשאות על החומר'. אך אצל הקב"ה ענינה של קדושה הוא - כאשר הקב"ה מתנשא על ההנהגה הטבעית ונוהג בהנהגה ניסית - למעלה מדרך הטבע. אך הנהגה מעולה זו - המתנשאת מעל הטבע - תלויה בהנהגת ישראל, ועד כמה שישראל מתנשאים על הטבע - על החומר, כך נוהג גם הקב"ה, ומתנשא על הנהגה הטבעית - ונוהג בהנהגה שמעל לדרך הטבע.

מובא בחז"ל:

'פמליא מחכה למלך מה עליה להיות, מחכה למלך.'

[שמעוני ויקרא יט, תרד]

אמנם צווינו שלא לעשות 'אנדרטה' שתזכיר את הקב"ה, אולם אפשר וישנה 'אנדרטה' מסוג אחר - והוא האדם בעצמו. שהרי אם האדם מתקדש ומתנשא מעל הטבע - חומריותו, אנו יודעים שבמקביל אף הקב"ה מתנשא על הטבע ונוהג בהנהגה ניסית. נמצא א"כ שכאשר האדם מתנשא על הטבע החומרי שלו הוא גורם בכך לקידוש ה', בכך שהוא מגלה לעיני כל על התנשאות הקב"ה על הכל.

ובכלל, ישנו ציווי תמידי על האדם - 'זהלכת בדרכיו', א"כ בהנהגתו העליונה של האדם המוסרי - באי הליכתו אחרי תאוותיו, הוא מראה על הנהגתו של הקב"ה. וזו צריכה להיות השאיפה של כולנו, שנגיע למצב, בו נתנשא על החומר, ולא נלך אחרי התאוה, אלא נשלוט אנו בה כפי הצורך, ולא שתמשול התאוה בנו בשום מצב, וע"י זה האדם רק מרויח.

שאיפתנו התמידית - לכל השלימות

משום כך, ראשית כל תפקידנו הוא לדעת לאן עלי לשאוף בעבודת ה'. והשאיפה צריכה להיות לקיים את כל מה שהוא מחויב, ולא להסתפק בחלק מהנצרך. יש דברים שאדם יכול להתחזק בהם מיד, וישנם דברים שלוקחים זמן עד שמגיע בהם

האדם לשלימות. אולם השאיפה הראשונה והתמידית צריכה להיות קודם לכל – להגיע לכל השלימות.

התבוננות בציווי התורה

'אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ.'

[ויקרא יט,ג]

פירוש; לא זו בלבד שאנו מחויבים לכבד את ההורים, אלא אף לירא אותם, שהרי ההורים הם שותפי הקב"ה בבריאת האדם ולכן מצווים אנו לירא אותם – יראת כבוד, ולא רק מפני מעלותיהם הטובות של ההורים, אלא בגלל שהוא אבי והיא אימי---! וזהו תפקידנו, לחנך את עצמינו – שלא רק יהיה 'כיבוד אב ואם', אלא גם יראה.

'לֹא תִגְזֹל.'

[שם יג]

אומרים חז"ל;

'רוב בנ"א, נכשלים בגזל ומיעוטים בעריות.'

[בבא בתרא קסה.].

מסביר המהר"ל, אין חז"ל עוסקים בגזל הגלוי לעין דהיינו בחזקה – לעיני כל, אלא בגזל הנסתר. על כן כל 'מבקש אמת' ששומע זאת, הוא תכף מבין שעליו להקפיד יותר בגזל. כפי שאמר הגרא"מ שך זצוק"ל שבחור שלוקח ממטבח הישיבה בלא רשות ההנהלה פסול לעדות ולשבועה---.

'לא תחמוד'

[שם יז]

אפשר ולא זו שייך אצל בחורים מעשנים, כאשר אין להם סיגריה אזי הולכים לבקש סיגריה מבחור – שכבר בקשו ממנו כמה בחורים. ובזה הם עוברים על לאו ד'לא תחמוד'---

'ולפני עור לא תתן מכשל'

[שם יד]

ישנם שטועים לחשוב שהאיסור הוא רק לא להניח אבן בפני העיוור, כפשוטו. מפרשים חז"ל, שהציווי הוא גם – שלא לתת עצה שאינה הוגנת למי שעיוור בדבר. וזה מדויק בלשון הציווי, כפי שאומרים המפרשים; לא כתוב לא תשים מכשול, אלא לא תתן מכשול. ו'לתת' שייך לומר, היכן שיש 'מקבל' דווקא, דהיינו כששואלו חברו דבר עצה והוא מצפה 'לקבל' עצה טובה והוא מטעהו. א"כ אפשר והשם אבן ממש לפני העיוור, לא יעבור על הלאו, אולם הנותן עצה רעה למי ש'עיוור בדבר' יעבור.

'בצדק תשפט עמיתך'

[שם טו]

אומרים חז"ל, שנכלל בזה לדון את חברינו לכף זכות. המהר"ל כתב את הציווי 'לדון לכף זכות' ב'נתיב לב טוב', ולא בכדי. שהרי, למשל קורה ונאבד לאדם חפץ, ואז מחפש הוא את אבידתו גם במקומות שלא תמיד מסתברים. המונח במעשיו – שאינו רוצה להשלים עם אבידתו ולשם כך ינסה בכל האפשרויות הקיימות, וכך בכל מקרה מדאיג כל תצדקי תקבל, ולכן כל זמן שאפשר להניח שאכן זה לא קרה, עדיין נאחזים בתקווה שבאמת לא ארע דבר. כפי שארע כאשר הודיעו לאשה שבעלה נהרג בצורה טראגית, השיבה מיד: 'זה לא יכול להיות'. משום שהיא פשוט לא רצתה להאמין שארע לה דבר כזה.

נמצא אם כן, שאם לאדם יש 'לב טוב' הוא מחפש תמיד את הזכות שבמעשי חברו ואת טובתו. לכן כל עוד אפשר לפרש את המקרה שעל פניו נראה שהיה איסור – שבאמת לא עבר איסור ונכשל, אזי טוב לבו לא יתן לפרש זאת אחרת. ומאידך, עלינו לשים לב כי מי שמפרש כל דבר על חברו לרעה, אין הדבר נובע מחכמה יתירה, אלא מחוסר לב טוב.

אולם, הציווי 'הוי דן את כל אדם' אינו מורה לנו לנהוג בצורה עיוורת, יש לנהוג בחכמה. שהרי כתוב 'הוי דן את כל האדם לפי זכות', ולא כתוב הוי דן את כל אדם לזכות. דהיינו יש פה – הסתכלות אחרת ושקולה על המקרה הנוכחי. ולפעמים כאשר אין כף שנייה, אין את הציווי. ע"כ חשוב להתחזק בעניין של לב טוב – לרצות בטובת חברו, ולדון לכף זכות במידת האפשר.

'לא תשנא את אחיך בלבבך,
הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא
עליו חטא'.

[שם יז]

אם נראה לך על אחד שעשה לך עוולה – 'לא תשנא את אחיך בלבבך', אלא הוכח אותו – 'למה עשית לי את זה'. יכול להיות, א. שהוא יסביר לך שמעשהו לא היה עוולה, ב. שהוא יתנצל לפניך. 'ולא תשא עליו חטא' – אל תלבין פניו ברבים, ואל תוכיח אותו בצורה המביישת. [רמב"ם דעות ו, ג-ח].

'לא תקם ולא תטר את בני עמך,
ואהבת לרעך כמוך אני ה'.

[שם ח]

החינוך מטעים – וכי מדוע לא יקום? אלא משום ש'חטאיך גרמו', וא"כ לא הוא הגורם לסבל, אלא אתה גרמת – מפאת חטאיך!

והרמב"ם מפרש [דעות ז,יז]; 'אלא ראוי לו לאדם להיות מעביר על מדותיו על כל דברי העולם, שהכל אצל המבינים דברי הבל והבאי, ואינן כדי לנקום עליהם'. ובירושלמי כתוב, הרי שחתכה הסכין שבידי את ידי השנייה, האם שייך לומר שכעת - כנקמה אחתוך את היד השניה - החותכת? הרי זה ידי שלי--- זהו דבר נשגב שישנו בעם ישראל, שהם חשובים כגוף אחד! אזי אלך ונקום בחברי? הרי אני נוקם בעצמי---.

ממשילים את הריקנות שבנקמה, לילדים ששיחקו על שפת הים, וא' בנה ארמון חול לתפארת, וחברו בעט והרסו, אמר הבן שבנה לאביו; 'אבא תהרוג אותי, תראה מזה הוא עשה לי'. כך בדיוק נראה נקמה בעיני המתבונן - הוא 'עשה' לי אזי אני גם 'אעשה' לו, אומר ה'חינוך' 'הוא' לא עשה לך שום דבר אלא אתה גרמת לעצמך - בחטאיך. והירושלמי הוסיף, כשאתה משיב לו אתה לא מרע לו - אתה מרע לעצמך.

וְאֶהְבֶּתְ לרַעַךְ כְּמוֹךְ - זֶה כָּלֵל

גְּדוֹל בַּתּוֹרָה.

[תו"כ פ' קדושים]

נכלל בזה; כיצד שהנך חפץ שאחרים יתנהגו כלפיך, כך תתנהג לאחרים. ולא מה שאתה רוצה לעצמך, תעשה לאחרים. אלא מה שאתה רוצה שיעשו אחרים לך תעשה לאחרים. 'דעלך סני לחברך לא תעביד' [שבת לא:] - 'מה ששנוי עליך אל תעשה לחבריך'. בפרט - כשאתה נמצא בחברה, חשוב שתמיד יחיה בתודעתו עם הכלל של 'ואהבת לרעך כמוך'. ואם באמת יחיה כן, אזי כמו שכתב ה'יסוד ושורש העבודה'; 'ע"י שיהיה תמיד בין עיניכם 'בין אדם לחברו', תנצלו מכל חטא ועוון בין 'בין אדם למקום' ובין 'בין אדם לחבירו'.

א"כ הזכרנו מספר דברים חשובים. א. שכל ישראל צריכים להיות קדושים – כל אחד כפי מדרגתו. ב. 'איש ואימו ואביו תיראו' ג. להיזהר מגזל אף שאינו גלוי. ד. לדון לכף זכות. ה. להיזהר מרכילות ולשון הרע. ו. אם עשה לך אדם עוולה, אל תשטמנו ותשתוק, אלא הוכח אותו – למה עשה לך כך. וכשתוכיחו נצטווית על 'לא תישא עליו חטא', אל תלבין את פניו ברבים. ז. 'לא תקום ולא תטור את בני עמך', לא רק לא לקום, אלא גם לא לשמור טינה בלבך, על העוולה שאתה חושב שהשני עשה לך.

ימי הספירה - זמן לחיזוק ב'כבוד התורה'

עכשיו אנו נמצאים בימי אבלות – על פטירתם של תלמידי רבי עקיבא, שלא נהגו כבוד זה בזה. מסבירים כיוון שזמן זה מראה על כבוד התורה, שהרי בכל יום אנו סופרים ומייחלים ליום שנתנה בו תורה. וכפי שאומר המהר"ל; התורה היא שער הנ', וכדי להגיע לשער החמישים, צריכים 'לספור' עד חמישים – זה ממחיש לנו על 'מעלת התורה' עד כמה נשגבה היא. א"כ בזמנים של 'מעלת התורה' – תלמידי רבי עקיבא נענשו על כך שלא נהגו כבוד בחבריהם שהיו ת"ח, וממילא, פגעו בכבוד התורה.

א"כ בימים הללו שמראים על כבוד התורה, ראוי להתחזק במיוחד על דברים שנוגעים לכבוד התורה. כמו 'כבוד הספרים', 'כבוד לומדי התורה', להזדרז במצוות וכדו'.

א"כ חשוב שנחשוב על הדברים שדברנו

להתחזק בזה וכך נזכה במהרה לגאולה

יב' אייר לסדר אמור - כח' למטמוני"ם

שמירת המצוות - פסגת ההצלחה

'סוף דבר הפל נשמע; את האלקים ירא ואת מצותיו שמור - פי זה פל האדם'

[קהלת יב,יג]. מספר פירושים נאמרו בפסוק זה:

א. בשביל 'זה'. כלו', בשביל שאת האלקים ירא ומצותיו שמור, - נברא 'כל

האדם' [רש"י שם].

ב. בחז"ל נתפרש; 'אמר הקדוש ברוך הוא: כל העולם כלו לא נברא אלא

בשביל זה' [ברכות ו:].

ג. המקיים את כל 'זה', - 'שקול זה כנגד כל העולם כולו' [שבת ל:].

א"כ - ה' נתן ביד כל אחד מאיתנו להשיג את שיא יכולת הטוב ששייך - הטובה

הגדולה ביותר, ביד כל אחד. א"כ כמה קלות הדעת יש בויתור על אפשרות גדולה זו.

כל אחד ואחד ביכולתו להגיע לפסגת ההצלחה, רק ייענה לדרישת הנביא הזועק;

'שימו לבבכם על דרכיכם' [חגי א,ה].

קיום כל התורה - תכליתנו

שלמות ה'קדושה' היא - כאשר האדם משתמש בענייני החומר לצורך עבודת ה' בלבד. אמנם קשה להגיע לכך, וכדי להגיע למעלה גבוהה זו צריך ללכת אט אט, דרגה אחרי דרגה ובמאמץ גדול, אולם ראשית צריך שתהיה לאדם לכל הפחות את השאיפה לכך.

'הַחַיִּים וְהַמּוֹת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה וּבְחַרְתָּ בַּחַיִּים' [דברים ל, יט], נמצא א"כ, שאדם מצווה לבחור בטוב. וראשית שאדם ישתדל לקיים את כל התורה כולה. כפי שדורשים בראש ובראשונה מגוי הבא להתגייר, לקיים את כל התורה כולה בשלמות.

בכל יום אנו קוראים קריאת שמע ומקבלים עלינו 'עול מלכות שמים', לאחמ"כ קוראים את הפרשה השנייה ומקבלים עלינו 'עול מצוות'. עלינו להבין - אין זה 'קבלה' בלבד, זה עול מצוות---

לקראת חודש אלול נכנס נכדי אל הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ', ושאל איזה קבלה ראוי שיקבל על עצמו. השיב לו ר' מיכל יהודה, עיזבו את הקבלות--- התחילו לקיים את כל התורה כולה בשלמות!

מעצם מצוות התורה אנו לא רק מתוודעים לחובתנו ולמוטל עלינו, אלא אנו אף נוכחים לדעת ולראות עד כמה גדולים הכוחות שניתנו לנו, ומהמוטל עלינו אנו יכולים לראות עד היכן יכולים אנו להגיע. שהרי אם צונו לכך סימן שבכוחנו וביכולתנו לקיים זאת.

'דרך ארץ' - חיוב מהותי

ר' אל"ה היה אומר: יש לנו 'תורה מן השמים', שהיא הדרכה טובה. אולם לפני ההדרכה של ה'שמים', גם ל'ארץ' יש הדרכה, 'דרך ארץ'--- 'דרך ארץ' הוא

השכל האנושי, והרגש האנושי שבאדם, גם ל'ארץ' יש דרך--- מוטל עלינו להקפיד על דברים שהשכל והרגש האנושי מחייבים גם כאשר הדבר לא מפורש או כתוב.

כי כאשר אין לאדם דרך ארץ, התורה לא נקלטת בו---

ובפרט היום צריך הדבר חיזוק מיוחד, מפני שפעם אף הרחוקים מתורה ומצוות התפארו על כך שהם תרבותיים ובעלי דרך ארץ, אולם כיום גם את זה אין להם. אבל לצערנו זה משפיע עלינו, ועלינו להתחזק בזה, **דרך ארץ---** !

שמירת סדרים מחויב מצד 'דרך ארץ'

אמר הרב שך, סדרי הישיבה מחייבים מצד 'בן אדם', ובן אדם מתנהג ב'דרך ארץ'. הרי הנך נמצא במקום בו קבעו זמנים, ובתור בן אדם חייב אתה לשמור על זה. אמנם יכול להיות שפעם ואדם יהיה אנוס מאיזושהי סיבה,

אבל אדם שלא מתחשב בסדרים סתם כך - חסר ב'בן אדם' שבו---

זכורני מימי לימודי בישיבה הגדולה 'חברון', שהיה בחור שלמד בחשק אולם הוא לא שמר על סדרי הישיבה, ניגש אליו פעם ר' לייב חסמן באמצע ה'סדר' וסגר בפניו את גמרתו ושוב פתחה לו, וכשתמה הבחור לפשר הדברים, אמר לו ר' לייב; 'סגרת לך את הגמ' כיוון שמי שלא שומר סדרים - הוא לא בן הישיבה, ושוב פתחתי לך כי גם מי שלא מבני הישיבה רשאי ללמוד באולם הישיבה'.

וסיפר הרב שך, שפעם בימי לימודיו בישיבת בריסק ארע ואיחר לסדר א', והגיע בשעה 'תשע ועשר דקות'. שאלו ראש הישיבה, מדוע איחרת, אמר לו 'אני לא יקה', אמר לו רה"י; א"כ אזי תבוא עשרה רגעים לפני ה'סדר'. וכי להיות 'יקה' זה חיסרון--- - וכי זה 'צמצום' במוח לדייק בזמנים--- הרי זוהי מעלה גדולה.

ר' אל'ה סיפר, על סוחר שהיה בעברו 'בחור ישיבה' והייתה לו טענה על רבותיו - מדוע הם לא לימדוהו לדייק. שכעת כשמזמינים אצלו סחורה אינו מספקה בזמן, מפני שהוא לא חונך לדייק בזמנים ונגרמים לו הפסדים מכך. א"כ, פשוט הצורך

בהקפדה על שמירת הסדרים במידת האפשר, כי בלי שימת לב יכול להיווצר אצל בחור מצב כאילו הסדרים אינם קיימים! ומדובר גם בבחורים טובים – שלומדים, רק שאינם מקפידים על שמירת הסדרים, וחבל. הסדרים צריכים להיות קודש אצל בחור---

צורת ה'אדם' שבנו - 'מחייב'

צונו - 'וְאִנְשֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּן לִי' (שמות כב,ל), אזי אם להיות 'אנשי קודש' ק"ו שעלינו להיות 'בני אדם'. אמר רש"ז אויערבך זצ"ל, 'לעולם יהא אדם ירא שמים וכו'" - ראשית כל ייעודינו הוא להיות 'אדם', להיות בעל שכל. מסופר על חתן שבסעודת התנאים שלו מסר חבורה, בעניין גירושין... - שכמובן, לא נתנה הרגשה טובה לשומעים.

צריך לחשוב--- לחיות עם שכל---

ה' נתן לנו את השכל כדי שנחיה איתו כל היום--- ועי"ז להשתדל להתנהג כמו שצריך.

הגמ' הביאה כמה דוגמאות לגדלות בכיבוד אב ואם אצל הגויים, שהיו מוכנים להפסיד כסף רב בשביל כיבוד הוריהם. ביאר הגר"י פרידמן שליט"א - ללמדנו, שהחיסרון בכיבוד אב ואם הוא אינו חיסרון ביהודי שבו, אלא בצורת אדם, שלזה גם גוי יכול להגיע. א"כ חשוב מאד שנזכור שיש לנו כוחות גדולים, ואנחנו יכולים מאד להצליח ולעלות מעלה מעלה, לכן כל-כך חבל לבזבז את זה. וכל אחד מאיתנו יכול להשיג את הטובה הכי גדולה לו רק אם יעשה כפי יכולותיו, ודי לו אם הוא יפעל רק לפי כוחותיו - לא מחייבים אותו לפעול למעלה מכוחותיו ע"י צומות וסיגופים, רק לפי כוחותיו. ויבוא יום שאדם עוד יצטער ע"כ שהוא לא ניצל את כוחותיו.

וכבר אמר דוד המלך ע"ה; 'הַפְסִיל חֶבֶק אֶת יָדָיו וְאָכַל אֶת בְּשָׂרוֹ', תחילה הוא מתעצל - 'חובק את ידיו', ולאחמ"כ, 'אוכל את בשרו' - מרוב עוגמת נפש.

חיזוק תמידי-תועלת מתמדת

'ארבעה צריכין חיזוק, ואלו הן:

תורה ומעשים טובים תפלה ודרך

ארץ'. 'שיתחזק אדם בהם תמיד, בכל

כחו' [רש"י]

[ברכות לב:]

אם אדם רוצה באמת להצליח בשלמות, מבאר רש"י את דברי הגמ', עליו להתחזק בכל כוחו. הגר"ח מוולאז'ין במכתבו [נדפס בחלק מהמהדורות בסוף ספר 'נפש החיים' עמ' תכ"ו] לנכדו; 'מחמת כי תלמוד תורה הוא מהדברים הצריכים חיזוק, לא מנעתי מלחזק אותך ולזרז למזורז שתזדרז ללמוד בזריזות ובחשק גדול, כי מה שלומדים בעצלות כל היום יכולים ללמוד בזריזות בכמה שעות'. א"כ יכול אדם לשבת ליד הגמרא יום שלם, ואף לא לדבר דברים בטלים, וכך הוא חושב שהוא ניצל את עצמו לא כך! תלמד יותר בזריזות ותוכל להספיק פי כמה.

'ארבעה צריכים חיזוק'. צריך להתחזק מפני שיש לנו לא רק נשמה עליונה, אלא גם גוף ויצר הרע--- אמר ר' חיים מוולוז'ין, המצוות בורחות מהאדם לכן צריך לרוץ אחריהם, אולם העבירות רודפות אחרי האדם, לכן צריך לברוח מהם. ומכלל כ"ז יוצא - אין דורשים ממך יותר מכוחותיך, תבין ותתבונן יש חיי עולם - חיי נצח, ומאידך חיי העולם הזה. המצוות הינם כ"כ חשובות, כדאי לך להתאמץ בשביל זה. לא מספיק שיודעים שצריך לעשות כך או כך, צריך לדעת למעלה מזה, שהמצוות מאד חשובות, ונוגעות לחיי הנצח שלך ולעתיד משפחתך.

יציבות תמידית - חיוב תמידי

ככינוי לאדם לא יציב בעבודת ה' אומרים באידיש אומרים; 'א מאַל א מלאך א

מאַל א גלח' [גלח = כומר], כלו', פעמים והוא מתנהג כמלאך ופעמים ככומר.

מרמזים בפסוק – 'אִם בְּהֵמָה אִם אִישׁ לֹא יִחְיֶה' [שמות יט, ג] אם אדם מתנהג פעם כבהמה ופעם כאיש אזי – 'לֹא יִחְיֶה'. אין זה חיים. 'ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום, והדבק בה' – 'חיים כולכם היום', זה חיים.

שאלו פעם את הר' שך איזה דברים צריך לחפש בחתן. ענה להם שלשה דברים; א. שיהיה לו מידות טובות, ב. שיידע ללמוד, ג. שיהיה יציב. וכדי להיות יציב, יש להיות במצב תמידי של 'התחזקות'. שהרי ברגשותיו האדם איננו יכול להיות יציב, ולייחל שרגשות ההתעלות שהיו לו בשעת תפילת 'נעילה' יהיו לו במשך כל השנה – זה לא שייך--- הרי רגשותיו כיום אינם באותו דרגה כאז. וזאת צריכה להיות שאיפתו התמידית של האדם, תמיד לקיים את חובתו – שיהיה תמיד בן אדם--- וביציבות תמידית. ודרגה זו לא באה לבד – מאליה, אלא ע"י התחזקות תמידית. אם אדם יציב או לא, היא שאלה שמשפיעה על כל בני הבית, וכיצד הילדים רואים את אביהם. א"כ לא דורשים מהאדם למעלה מכוחותיו אלא שיהיה בן אדם---

שאיפתנו התמידית - ש'נרצה' לקיים מצוות

מספרים על 'אריסטו' שנתפס במעשה מגונה, שאת אותו המעשה גינה הוא בעצמו בספר המידות שכתב, שאלוהו וכי זה מתאים ל'אריסטו'? השיב 'באותה השעה לא הייתי אריסטו'. מעשה כזה אפשרי רק אצל הגויים, אולם יהודי הוא 'יהודי' – עשרים וארבע שעות, עשרים וארבע שעות – בני תורה, ואנחנו הלא בני אדם. ולכך צריך להתאמץ שהרי זה לא בא ממילא. וכשאדם יודע עד כמה המצוות חשובות, ייווצר מצב בו הוא רוצה לקיים את כל המצוות. כפי שבכל יום אנו מתפללים 'ודבקנו במצוותיך' – הדביקנו במצוות, שכל הזמן נרצה לעשות מצוות, לדעת מה לעשות ומה לא לעשות. ומדוד המלך אפשר ללמוד כמה אפשר להתגעגע ולערוג לתורה ולמצוות כפי שמובא בתהילים [פ' קי"ט]. ה' נתן לנו את האפשרות לזכות במצווה הכי

גדולה – לימוד תורה, וביכולתנו להרבות במצווה זו, א"כ אל לנו לפספס את האפשרויות.

היכולות הגדולות של כל יהודי

אחד מהדברים שהיצה"ר מנסה לפעול באדם הוא, להקטין אותו 'כמה כבר חשובה עבודת ה' שלך' 'מה כבר ייצא ממך' וכדומה. ישנם מרמזים, על עמלק כתוב 'ויזנב בך כל הנחשלים אחריך' – שקליפת עמלק אומרת לאדם שהוא 'זנב'. אולם האמת היא שהאפשרויות של כל אדם הם גדולות מאד ויש לו נשמה עליונה, ואם עושה הוא את כל שביכולתו יהיה לו סייעתא דשמיא שה' יעשה לו יותר ממה שיכול. א"כ כל אחד יכול, רק שצריך להשתדל. כשם שפרנסה אינה הולכת בקלות, ואדם מוכן לסבול בשביל כך, כך עליו להשתדל בעבודת ה' יתברך כראוי, למרות הקושי.

החובה שבהתבוננות

החיסרון הגדול ביותר הוא שהאדם חי בלי שכל ובלי מחשבה, וע"ז צווח הנביא 'שימו לבבכם על דרככם' – שימו לב שהדרכים שלכם לא יהיו מנותקים מהשכל-- . 'זהיר' היינו מל' 'זוהר' – אור, ה'זהיר' חי עם אור – מתוך התבוננותו. א"כ כמה חבל כאשר האדם יכול להצליח הצלחה כה גדולה והוא לא מנצל את זה. סיפר לי אדם, כאשר פרצה מלחמת העולם השנייה הוא הצטער כ"כ שלא ניצל קודם לכן את הזמן ללימוד, כי עכשיו מפאת טלטולי המלחמה הוא באמת אינו יכול ללמוד. אדם צריך לחשוב אם לא אנצל את הזמן כעת אזי – 'יגיעו ימים שאני מאד אצטער על כך'.

² על משקל 'הזהירות' – זהירות מעבירה, ב'מסילת ישרים'.

'חזרה' - גם על מוסר

'אם אין אני לי מי לי', אומר רבנו יונה [שערי תשובה שער ב' פי כו]; 'אם האדם לא יעורר נפשו מה יועילוהו המוסרים, כי אף על פי שנכנסים בלבו ביום שמעו ישכחם היצר ויעבירם מלבבו', א"כ תפקידו של האדם לאחר שהוא מתעורר מתוך שמיעת שיחה או מקריאת ספר מוסר וכדו', לחזור ולעורר את עצמו בדברים ששמע שוב ושוב. ולא די בכך שהתעורר 'פעם' מהדברים, כפי שלא מספיק שהוא 'פעם' אבל, או שפעם מילא דלק במכונית.

לכן כמו שאדם הרוצה לקנות את 'קנייני התורה' צריך לחזור על תלמודו, ולא פעם אחת אלא יותר מכך. כך בעבודת ה', אדם הרוצה להצליח צריך לחזור ולעורר את עצמו, כפי שאומר רבנו יונה [שם]; 'ולא יסמוך על תוכחת המוכיח לבדו. ותוכחתו לבקרים ולרגעים תהיה עד אשר תקבל נפשו המוסר, ועד אשר תטהר'.

פעם ניגש אלי פעם בחור תמים, ואמר לי 'הרב, מאד התעוררתי מלימוד המוסר אבל לאחמ"כ שכחתי, כנראה ש'מוסר' זה לא בשבילי, ודאי שהוא ישכח, שהרי התועלת אינה באה מפעם אחת של לימוד, צריך לחזור שוב ושוב, ורק עי"ז הוא יתעורר.

מפסח עד שבועות - זמן להתעלות

לאחר יציאת מצרים, בני ישראל נטהרו ונתקדשו בכל יום לקראת יום 'מתן תורה', ובזה הם סללו את הדרך בשבילנו, שבימים אלה אפשר במיוחד להיטהר ולהתקדש - עד שנגיע לשבועות שאז נקבל עלינו עול תורה באמת, ונהיה בדרגה כאילו לא חטאנו מימינו, כדרגת בנ"י במעמד הר סיני, ומן השמים יושפע עלינו שפע גדול. אומר המדרש [ויק"ר כ"ח,ג] שדבר זה מרומז בפסוק 'שבע שבתות תהיינה', 'אימתי הם תמימות בשעה שבנ"י עושים רצונו של מקום'.

נחשוב א"כ על הנאמר ועל האפשרויות הגדולות שיש לנו - על הדרך להצליח
ננצל את זה, כדי שיהיו הדברים הכנה טובה לחג השבועות
וממילא יהיה לנו 'חג שבועות' מרומם, ולאחמ"כ שנה טובה
ונזכה במהרה בימינו למשיח צדקנו

מוצש"ק אמור טו' אייר - לא' למטמוני"ם
זהירות מחילול כבוד שמים

כותב ה'מסילת ישרים' [פ' יא']:

'ענפי חילול השם גם כן הם רבים וגדולים, כי הרבה צריך האדם להיות חס על כבוד קונו, ובכל מה שיעשה צריך שיסתכל ויתבונן מאד שלא יצא משם מה שיוכל להיות חילול לכבוד שמים חס וחלילה, וכבר שנינו, אחד שוגג ואחד מזיד בחילול השם. ואמרו ז"ל [וימא פו:]: היכי דמי חילול השם, אמר רב, כגון אנא דשקילנא בישרא ולא יהיבנא דמי לאלתר'.

למדים אנו מדבריו שזהו אחד מהדברים שעלינו להיזהר בהם במיוחד - שח"ו לא יתמעט כבוד שמים על ידינו. וזה צריך ללוותנו - כך שנחיה עם זה תמיד, כדי שאכן לא יתמעט כבוד שמים על ידינו.

ואומר רבינו יונה אף מעבר לכך, מכיוון שאדם נברא לקדש את ה', עליו לדאוג שתמיד ירבה 'כבוד שמים'. וע"ז אמר דוד המלך ע"ה: 'אַבְרָכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת

תָּמִיד תִּהְיֶה בְּפִי, שעל כל יהודי תמיד לברך להודות ולהלל, ולהרבות כבוד שמים.

יעודינו - לקדש את ה'

ישראל אמרו בשירת הים 'זֶה קְלִי וְאֲנֹהוּ', ונאמרו בחז"ל מספר פירושים, א. מל' נוי מצווה, - 'התנאה לפניו במצוות, סוכה נאה לולב נאה' [סוכה יא:]. ב. מל' אני והוא, 'הוי דומה לו' מה הוא רחום אף אתה רחום מה הוא חנון אף אתה חנון [שבת קלג:]. ג. מל' נווה, וכלשון הספרונו [שם]: 'אעשה לו נווה לשכנו בתוכנו'.

לומד המהר"ל ששורש הפירושים כולם - אחד הוא. 'נוי מצווה' - אראה את נוי ושבחו לבאי עולם, היאך, 'אני והוא' - ע"י המידות הטובות והנאצלות של עם ישראל, וזאת משום שישראל הם נזר הבריאה, וכל השאר נבראו לצורך ישראל, ולכן מידות טובות בישראל מלמדים על מידותיו של הקב"ה - 'אני והוא'.

נמצא שכאשר ישראל נוהגים כראוי בעוה"ז הם מראים שבחו לבאי עולם. כפי שר' אליה היה נוהג להזכיר את הסיפור בחז"ל עם רבי שמעון בן שטח ודב"ר עקב גו, שקנה חמור ושמנו לב תלמידיו כי החמור עטור במרגלית, אמרו לו, רבי; 'ברכת ה' היא תעשיר', הגיב רבי שמעון, 'חמור לקחתי מרגלית לא לקחתי'. וכשהלכו תלמידיו והחזירו את המרגלית לישמעאלי, אמר אותו ישמעאלי; 'ברוך אלוקי שמעון בן שטח, ולא ברוך שמעון בן שטח. משום שראה שיושר זה בא מאלוקי שמעון בן שטח, דהיינו רבי שמעון בן שטח גילה בהנהגתו את מידותיו הטובות של אלוקיו ולא רק את מידותיו עצמו.

והעניין ב'נוי מצווה' הוא, שהמצווה מעידה על המצווה, א"כ ע"י שאנחנו מקיימים את המצוות בנוי וביופי, זה מעיד על אופייה של המצווה, כמובן שאין מה להשוות בין גדולתו של מקום לנוי שאנו עושים במצווה, אולם הכל באופן יחסי.¹

ממשיך לבאר המהר"ל שאף הפירוש השלישי – שהוא מלשון 'אעשה לו נוח לשכנו בתוכנו' מאותו שורש הוא. משום שבית המקדש עם גדולת קדושתו, הצטיין מאד ביופי ובהדר, ויופי הבית מעיד על הדרים בו. ותפקידו של עם ישראל שלשם כך נברא, הוא – 'עם זו יצרת לי תהלתי יספרו' – כדי לספר את תהילת ה'. אזי כאשר ישראל עושים רצונו של מקום ישנה ברכה גדולה בעולם, ואז ניכרת תהילת וגדולת ה' – בהנהגתו הפלאית בעולם. ואם ח"ו לא ננהג כראוי ולא נקיים את התורה אזי יהיו לנו צרות שלא הייתה שם אומה ולשון שסבלו כך. ויתירה מכך, אף צרות אלו עצמם – גם הם מעידים על גדלותו של הקב"ה. בידינו הדבר! – נוכל להעיד על הקב"ה בצורה הנעימה לנו. הלא עם ישראל נקרא 'מקדשי שמך', זכור לי על אדם גדול, שהיה מרוגש מאד ממילים אלו, מקדשי שמך – ישראל מקדשי שמך –

א"כ, חשוב לשים לב ולהיזהר ממיעוט כבוד שמים. ולכן ראוי שדרכו של אדם יהיה לחשוב ממה צריך להיזהר במיוחד, על בחור לחשוב ממה יש להיזהר בחדר, במטבח, במכולת, באוטובוס. ולאחמ"כ כאברך עליו להיזהר שבעיני הבית לא יתמעט כבוד שמים, בכך שיראו 'זו תורה – וזו תוצאותיה'. ומאידך, להשתדל להרבות כבוד שמים בביתו שיהווה דוגמא כיצד יכולה התורה ליצור 'אדם'!

¹ וכדוגמא לכך; אומר רבנו יונה, כיוון שהנשמה חצובה מן האור, נהנה האדם מן האור, למרות שהאור שנהנית ממנו אינו אותו הדבר – שהרי האור שהנשמה חצובה ממנו הוא אור רוחני, והאור שנהנית ממנו זהו אור אחר, אולם כוונת ר' יונה לומר שהיא נהנית מן האור באופן יחסי לאור שהיא חצובה ממנו.

'מסילת ישרים' - כמדריך לעבודת ה'

'כל ישראל יכולים להיות קדושים'. אולם 'יכולת' זו לא תלויה רק בהחלטה 'להיות קדוש', אלא יש לעשות את האמצעים המביאים לכך, ובלא שאדם ילמד מוסר כראוי הוא לא ידע מה חובתו בעולמו, ואיזה כוחות טמונים בו.

זכינו לפרשן מוסמך על הברייתא של רבי פנחס בן יאיר וע"ז כ:ו;

'תורה מביאה לידי זהירות, זהירות מביאה לידי זריזות, זריזות מביאה לידי נקיות, נקיות מביאה לידי פרישות, פרישות מביאה לידי טהרה, טהרה מביאה לידי חסידות, חסידות מביאה לידי עוונה, עוונה מביאה לידי יראת חטא, יראת חטא מביאה לידי קדושה, קדושה מביאה לידי רוח הקודש'.

'נקיות' ענינה להיות נקי מכל העבירות ומכל המידות הרעות. עוד קודם מידת חסידות - מה שכל יהודי חייב מעצם היותו יהודי. 'פרישות' - לא רק להיות נקי מעבירות אלא אף להיות רחוק מהעבירות. טהרה - אדם שכלל לא מעוניין בגשמיות, אלא רק בנצרך לעבודת ה'. חסידות - יראת ה' ואהבת ה'. ענווה וכו'.

א"כ ה' מצפה מכל אחד מאיתנו שנהיה אנשים גדולים. וכדי להגיע לכך צריך להשתדל ולעבוד, זה לא בא מאליו.

הספר 'מסילת ישרים', אינו מהווה רק 'זריקת מרץ', 'מסילת ישרים' זהו ספר הדרכה - כמו 'משנה ברורה'. אמנם יש שם דברים מאד מעוררים לעבודת ה', אולם ראשית לכל זהו 'ספר הדרכה' - כיצד להיות זהיר, היאך להיות זריז, איך להיות נקי, הדרכה---!

מי שלומד את סדרי 'נשים נזיקין', אבל לא לומד 'מסילת ישרים' אזי אף שכל דיבור בתורה משפיע לטובה, אולם עדיין ללא 'מסילת ישרים' אין די בזה להיות 'כמו שצריך'. 'סוף דבר הפל נשמע, את האלקים ירא ואת מצותיו שמור - פי זה פל

הָאָדָם, מפרשים מי שמקיים את זה, שקול כנגד כל העולם, וכי כדאי להפסיד את המעמד הזה, הלא כל אחד יכול להגיע לכך, אמנם לא כל א' יכול להיות גאון, אך להיות 'ירא שמים' כבר שנינו 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים', ומי שינצל את עצמו יגיע בעז"ה לתוצאות גדולות. נמצא שהאדם יכול להיות שקול כנגד עצמו בלבד, ומאידך ביכולתו להיות שקול כנגד כל העולם, וכי לא חבל--- לבזבז זכות כזו גדולה.

זהירות מתקלה אף הבאה על ידו באונס

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׂכָבְתוֹ בְּבִהְמָה

מוֹת יוֹמָת וְאֵת הַבְּהֵמָה תִּהְרָגוּ

אלא מפני שבאה לאדם תקלה על ידה,

לפיכך אמר הכתוב תסקל [רש"י]

[ויקרא כ,טו]

מעוררים חז"ל, הבהמה חייבת מיתה למרות שהיא איננה אשמה בדבר – שהרי האיש אנסה. נמצינו למדים שאדם אשם בדבר גם אם 'באה תקלה על ידו'. א"כ כאשר נמצאים בציבור, דוגמא טובה משפיעה לטובה, ויש לאדם זכות של 'זיכוי הרבים'. ומאידך, דוגמא רעה, משפיעה לרעה.

ומצינו ראייה לכך:

'א"ר חנינא בר פפא כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה... חבר הוא

לירבעם בן נבט'. – ולפי שהוא מיקל רואים האחרים ולמדין ממנו

לעשות כן ליהנות מן העולם בלא ברכה ולכך נקרא זה המיקל חבר

לאיש משחית. [רש"י]

[ברכות לה:]

לכאורה יש להבין, הרי ירבעם בן נבט החטיא בכוונה תחילה, אולם הוא – כלל לא התכוון להחטיא. אולם הביאור נמצא ברש"י – 'לפי שהוא מיקל רואים האחרים

ולמדין ממנו, לכן הוא נחשב כירבעם בן נבט שגרם לישראל לחטוא ע"י מעשיו. אחד הגדולים אמר דוגמא, עד כמה שדוגמא טובה משפיעה לטובה - אדם בא ל'סדר' בדיוק, בא חברו אחריו ורואה שהוא כבר החל ללמוד, וגם הוא מתחיל ללמוד וכן הלאה, נמצא שאותו האחד גרם לרבים שילמדו. אפשר שפעמים בחור בא לסדר מוקדם ונוכח שאף אחד לומד, ולכן הוא... מתחיל לדבר, כמה חבל שהוא מפסיד את זכות זיכוי הרבים.

ברירת המחדל היחידה של 'יהודי' הוא; ללמוד

'פִּי לִקַּח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרַתִּי אֶל תַּעֲזוּבוּ' (משלי ד,ב) אומר הגר"א יסוד חשוב, יש הבדל בין עשיית מצוות ללימוד תורה. 'מצוות' יש לקחת כל מצווה בזמנה שהרי זהו - 'לקח טוב', וכל מצווה זה גם 'טוב' ומקדשת את האדם. אולם שונה מכך 'תורה', שאותה לא צריכים 'לקחת', תורה צריך 'לא לעזוב' - 'אל תעזבו'.

א"כ לא צריך סיבה ללמוד, צריך סיבה מדוע לא ללמוד--- המצב התמידי צריך להיות שכל הזמן לומדים.

כמה נפלא וכמה מאושר יהיה מי שישריש בנפשו את היסוד החשוב הזה. א"כ צריך באמת ששאיפתנו ומאוויינו יהיו 'עם זו יצרתי תהילתי יספרו' - לגלות את כבוד ה', זכינו ונבראנו כדי לספר תהילת ה'. אשרינו ומה טוב חלקינו, אולם זה מחייב אותנו מלעשות את ההפך מזה - מלמעט כבוד שמים ח"ו, ולרצות להרבות כבוד שמים. ומי שישים את ליבו היטב למה שנאמר בשיחות וינצל זאת, יהיה מאושר כל חייו.

א"כ בימים הללו שישראל כל הזמן התעלו לקראת מתן תורה,
אנו צריכים כל הזמן להתעלות להיטהר ולהתקדש,
להגיע לחג מתן תורה עם קבלת תורה אמיתית ולזכות בשפע מהקב"ה

יח' אייר - ל"ג בעומר

לסדר בהר בחוקותי - ל"ג למטמוני"ם

בעוה"ז - לבוש התורה; בעוה"ב - נשמת התורה

רבי שמעון בר יוחאי גילה בשעת פטירתו הרבה מסודות התורה. ומטעם זה נקבע יום זה כיום של שמחה - יום שנתגלו בו הרבה מסודות התורה. אומר הזהר; כפי שלאדם יש גוף ונשמה, כך גם לתורה יש את לבוש התורה ונשמת התורה. אכן, אחד הטעמים לקידוש על היין בשב"ק הוא שעל ידי זה נזכה ל'ינה של תורה' - פנימיות התורה.

בזהר מובא, כי מי שחושב שהתורה מסתיימת בחיצוניותה - 'תיפח רוחו' ולא יהיה לו חלק לעולם הבא! והטעם לכך הוא; שהרי, וכי זה כבוד הקב"ה, לכתוב תורה לבני הדיוטות, - מה שהדיוטות עצמם דברו ועשו, מה גדלות יש בזה--- לכן ייענש אדם החושב כן. אלא מה נגיד: 'מעשה אבות סימן לבנים' ויש בזה מוסר השכל... גם ב'סתם סיפורים' יש מוסר השכל--- לא זוהי דרך התורה! אלא לתורה יש לבוש ויש גם נשמה - תוכן פנימי, ובזכות שאנו עוסקים ב'לבוש' התורה בעוה"ז, אזי לעתיד

לבא נזכה להביץ אף את 'נשמת' התורה. אמנם ראוי להשתדל שגם בעולם הזה נדע את נשמת התורה, אולם בעוה"ז ישנם דברים הקודמים לכך.

אש המדורה כסמל

נשתרש המנהג בישראל להדליק מדורות אש בליל ל"ג בעומר, ומצינו בזה כמה וכמה טעמים; א. כדי לרמוז על אש התורה – שנגלתה לנו ביום זה. ב. לרמוז על אש האהבה של הקב"ה לישראל – ועל כך מתבטא הזהר; אילו יהודי היה יודע עד כמה הקב"ה אוהב אותו, הוא היה שואג כארי ורץ אחריו.

ואותה האהבה קיימת לעולם, כפי שאנו אומרים בכל יום;

'אֶהֱבֶת עוֹלָם בַּיִת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ אֶהְבֶּת – אהבת אותנו אהבת עולם, ולכן תורה ומצוות חקים ומשפטים אותנו למדת – שיהיה טוב לנו גם בעולם הזה גם בעולם הבא' כמו שהרמב"ם מפרש; **'וַיְצִינֵנוּ ה'** לעשות את פל החקים האלה ליראה את ה' אלקינו לטוב לנו פל הימים לחייתנו פהיום הזה' (דברים ו, כד). **'לטוב לנו כל הימים'** – לנצח, וגם לעולם הזה.

קיום תורה ומצוות – אושר גם בעוה"ז

שייך שאפילו גוי יבין עד כמה גדול האושר בחיים על פי התורה גם בעולם הזה, כפי שיעיד הסיפור הבא; היה גוי אחד שהגיע לרב הקהילה היהודית בארגנטינה וביקש להתגייר, אמר לו הרב למה לך להתגייר – קיים 'שבע מצוות בני נח' ויהיה לך עולם הבא. אמר לו הגוי, כבוד הרב אבל אני רוצה גם עולם הזה – מבחיל! הבנת הגוי הייתה שחיים על פי התורה – זה עולם הזה – למרות שהתורה מורה לנו ש'זה אסור' וגם 'זה אסור'. אולם עלינו להשריש בנפשנו שכל דבר אותו אסרה לנו התורה, מצד האמת הוא רע בעצמו – הדבר הנאסר הוא לא טוב בשבילנו. ומאידך, כל המצוות הם לטובתנו – בעולם הזה ובעולם הבא. כפי שבכל

ברכה שאנחנו מברכים על המצוות, אנו מקדימים 'אשר קדשנו במצוותיו' – ה' קידש אותנו ע"י המצוות ובכך הוא היטיב עמנו.

אזי, ביום זה – ל"ג בעומר שהוא יום בו אפשר להתעלות במיוחד, וכמו שאמר אחד הצדיקים שהוא יום בו אפשר לשוב בתשובה. ראוי להתעורר – לא להסתפק במועט – להסתפק במועט זה אסון גדול. אין הכוונה לשאוף לדרגות שהם למעלה מכפי יכולותיו האמיתיות, אלא שינצל את הכוחות שלו, וינצל את הזמן כראוי.

כל דיבור בתורה הוא שורש לדבר נשגב ממנו

על האדם להתבונן בכך, שכעת – כל דבר בתורה שהוא לומד, הוא לומד בחיצוניותה של התורה, ובעולם הבא הקב"ה ילמד אותו עוד ועוד – מה שמונח בכל דבר. אפשר שמדבר אחד בתורה שאדם למד בעוה"ז הוא יזכה בעוה"ב לגילוי שעולה בכמותו על כל הש"ס! עולם הבא פי' הוא; שהוא כל הזמן 'בא', זו – איננו עומד על מקום א', דהיינו מרבד גבוה יותר – נשגב יותר. א"כ כל דבר בתורה שאנו לומדים הוא מהווה שורש להרבה דברים נשגבים ונעלים עוד יותר.

לכן – שהאדם ישים לב, מה הוא מפסיד על ידי שהוא מפסיד 'דבר אחד מהתורה', כמה חבל א"כ לבזבז את הזמן. מסופר על ראש ישיבה אחד באמריקה שראה בחורים מדברים באמצע הסדר, אמר להם; 'קחו ירושלמי', הביטו בו הבחורים בחוסר הבנה, המשיך אותו ראש-ישיבה והסביר; 'אני רואה שיש לכם זמן לדבר – מסתמא שאת ה'בבלי' אתם כבר יודעים, אז קחו ירושלמי'...

ביום זה – שאנו שמחים על גילוי תורה, אזי על האדם להוסיף מאמץ לדעת כמה שיותר תורה. שהרי כמה יצטער לעתיד לבא כשהוא ייווכח כמה הוא הפסיד, ומה הוא היה יכול להשיג על ידי התורה.

ל"ג בעומר - יום לחיזוק בכבוד התורה ולומדיה

ביום זה - ל"ג בעומר, הפסיקו תלמידי רבי עקיבא למות. סיבת מיתתם - לפי נוסח אחד הוא; 'מפני שלא נהגו כבוד זה בזה'. ראוי לנו א"כ להתחזק - ביום זה ולנהוג כבוד בחברינו, וודאי ובודאי ברבותינו.

לכאורה עלינו להבין מדוע מתו תלמידי רבי עקיבא דווקא בימים אלו - ימי הספירה. מבאר המהר"ל, מפני שימים אלה מראים על מעלת התורה, בכך שלקבלת התורה אנו סופרים לקראת יום החמישים, נמצא שהתורה היא שער החמישים - השער הגבוה ביותר. וכאן עלינו לזכור שאי אפשר מיד לקפוץ לשער החמישים, אלא עלינו לספור - להתעלות בכל יום ויום עד שמגיעים לתורה - שער החמישים.

א"כ בימים אלה שמראים על מעלת התורה, מתו תלמידי ר"ע - על שלא נהגו כבוד זה בזה - ופגעו בתורה. שהרי חבריהם היו לומדי תורה - והיה זה פגיעה בכבוד התורה. כמה א"כ ראוי להתעורר בכבוד התורה, כבוד החברים וכבוד הספרים. אחד הגדולים אמר שביטול תורה זה פגיעה בכבוד התורה. אומר המדרש [מד"ר שמות מא'] 'בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב, ואומרת: אוי להם לבריות מעלבונה של תורה', מפרש הגר"א; שהרי, הקב"ה הבטיח שכר גדול למי שהוגה בתורה, אולם אם למרות זאת התורה 'נעלבת', היינו משום שאינה נלמדת. נמצא שח"ו מבטאים המתבטלים מתורה שהתורה היא כ"כ גרועה - שאפי' בשביל שכר גדול אין לה עוסקים!?

משל למה הדבר דומה; לנערה שאינה מצטיינת במיוחד, וכדי שירצו לינשא לה, מביאה עמה נדוניה גדולה, אולם אם גם נדוניה גדולה לא מספיקה כדי שירצו אותה - סימן שהיא מאד גרועה. אזי התורה שיש עמה שכר כ"כ גדול ובכ"ז לא לומדים אותה - זה מראה שהתורה היא כ"כ גרועה, שגם בשביל שכר גדול לא לומדים אותה--- נורא! חשוב א"כ שניקח זאת לתשומת ליבנו.

ל"ג בעומר - התחזקות בניצול כוחותינו

ביום זה - ל"ג בעומר לימד רבי עקיבא את חמשת תלמידיו הנותרים - והם מילאו את הארץ בתורה, ומחמשה תלמידים אלו נתפשטה התורה בכל קצווי ישראל. שמחה גדולה--- היום הזה היווה שורש להתפשטות התורה. א"כ צריכים אנו להתעורר ביום זה - לא להסתפק במועט, אלא לנצל את כל מה שביכולתנו להשיג, ולאחר שנשיג את מה שאנחנו יכולים, אזי ה' יתן לנו סייעתא דשמיא למעלה מיכולתנו. וצריך לדעת בראש ובראשונה; לא דורשים מאתנו להסתגף, אלא פשוט לנצל את הזמן - לא להיות טיפשים, אלא לדעת להעריך את הזמן.

ל"ג בעומר - לנצל כל רגע

א"כ יום זה - ל"ג בעומר, הוא יום של התקרבות לה' - יום בו אפשר להשיג רבות יותר מכל יום, להשיג יותר במעלות התורה ובחיזוק בעבודת ה'. ומלבד מעלתו של יום זה אפשר להשיג בו עוד - ע"י תפילה - יום של התקרבות לה'--- כמה חבל א"כ לבזבז את היום הזה, וחשוב לנצל א"כ כל רגע ורגע ביום הזה.

מתורת רבי שמעון בר יוחאי זיע"א

כתוב בספרים, על ידי שלומדים מדברי החכם ביום השנה, מכיוון שדברי תורתו הם ממעמקי נשמתו, אזי חשוב הדבר כאילו היה הלומד על קברו.

א"כ נלמד כמה מדברי קדשו של רבי שמעון בר יוחאי זכותו תגן עלינו;

'תני רבי שמעון בן יוחי בכל מקו' שגלו ישר' גלת השכינה עמהן גלו למצרי' וגלת השכינה עמהן מה טעמא הנגלה נגילתי לבית אביך בהיותם במצרים לבית פרעה גלו לבבל וגלת שכינה עמהן מה טעמא למענכם

שולחתי בבלה גלו למדי וגלת השכינה עמהן מה טעמ' ושמתי כסאי בעילם ואין עילם אלא מדי כמה דאת אמ' ואני בשושן הבירה אשר בעילם המדינה גלו ליון וגלת השכינה עמהן מה טעמ' ועוררתי בניך ציון על בניך יון גלו לרומי וגלת השכינה עמהן מה טעמא אלי קורא משעיר שומר מה מלילה אמרו ישראל לישעיה רבינו ישעיה מה יוצא לנו מתוך הלילה הזה אמר להן המתינו לי עד שנשאל כיון ששאל חזר אצלן אמרו לו שומר מה מליל מה מילל שומר העולמים אמר להן אמר שומר אתא בוקר וגם לילה אמרו לו וגם לילה אמר להן לא כשאתם סבורים אלא בוקר לצדיקים ולילה לרשעים בוקר לישראל ולילה לאומות העולם אמרון ליה אימת אמר לון אימת דאתון בעיי הוא בעי אם תבעיון בעיו אמרו לו מי מעכב אמר להן תשובה שובו אתיו'

[ירושלמי תענית פ"א ה"א]

'ואף כשהן עתידים להגאל - שכינה עמהם, שנאמר ושב ה' אלהיך את שבותך, ישוב - לא נאמר, אלא ושב, מלמד שהקב"ה שב עמהם מן הגליות. אין לי אלא צרת צבור, צרת יחיד מניין? תלמוד לומר 'יקראני ואענהו''

[ילקוט שמעוני שמואל א רמז צב]

'אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילביץ פני חברו ברבים. מנלן - מתמר'

[ברכות מג:]

'רבי שמעון אומר מצרים הם טבעו את ישראל במים ואדומים קדמו את ישראל בחרב ולא אסרם הכתוב אלא עד שלשה דורות עמונים ומואבים מפני שנטלו עצה להחטיא את ישראל אסרם הכתוב איסור עולם ללמדך שהמחטיא את האדם קשה לו מן ההורגו שההורגו אין מוציאו אלא מן העולם הזה והמחטיאו מוציאו מן העולם הזה'

[ספרי דברים רנב]

'אמר רשב"י אמר הקב"ה לישראל היו מכבדין את המצות שהן שלוחי
ושלוחו של אדם כמותו אם כבדת אותן כאלו לי כבדתני ואם בזית אותן
כאלו לכבודי בזית'

[תנחומא ויגש ו]

זוהי עובדה שצריכה ללוות אותנו בכל רגע; המצוות הם שלוחיו של הקב"ה---

'תניא, רבי שמעון בן יוחאי אומר: שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך
הוא לישראל, וכולן לא נתנן אלא על - ידי יסורין. אלו הן: תורה וארץ
ישראל והעולם הבא'

[ברכות ה.].

שואל השל"ה, [עשרה מאמרות' מאמר ה'] הרי 'נותן' בעין יפה הוא נותן, מדוע א"כ נתן
לנו ה' את הדברים הללו ע"י ייסורים. מפרש השל"ה, המצוות הללו הינם מתנות
רוחניות, וכדי שיהיה האדם ראוי לקבל את התורה - מפאת היותו קרוץ מחומר, יש
צורך בייסורים אלו שיזככו אותו, וכך יהיה האדם כלי קיבול כשיר לקבל את התורה.

'רבי שמעון אומר שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה
כאילו אכלו מזבחי מתים שנאמר [ישעיה כח] כי כל שלחנות מלאו קיא צואה
בלי מקום אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה כאילו
אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא שנאמר [יחזקאל מא] וידבר אלי זה השלחן
אשר לפני ה'

[אבות פ"ג]

כמה גדול וחשוב כל מעשה בדורנו

'תני רבי שמעון בן יוחאי אומר אם ראית את הבריות שנתייאשו ידיהן מן
התורה מאד עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם מה טעמא הפרו
תורתך - עת לעשות לה'

[ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה]

בשעה ש'הפרו תורתך' – זהו העת ל'עת לעשות לה', ואז השכר גדול הרבה יותר. מצד אחד באמת צריך להצטער על ש'הפרו תורתך', אבל מצד שני צריך לדעת שבשעה כזו אפשר הרבה יותר להרוויח. כפי שאמר האריז"ל לתלמידו ר' חיים ויטל; 'עכשיו כשנתגברו הקליפות, עבודה קטנה שלנו חשובה כמו עבודה גדולה בימי התנאים' – את זה אמר האריז"ל בדורו, מה היה אומר על דורנו אנו.

אם כן למרות שהמוחות והלבבות שלנו נתקטנו, אבל מצד שני בגלל התגברות הקליפות בימינו, עבודת ה' שלנו מאוד חשובה – הלימוד שלנו, התפילה שלנו וההתגברות על היצה"ר, ואפ' אם אדם לא זוכה תמיד להתגבר על יצרו, שלא יחשוב 'בין כך לא התגברתי אתמול, אז היום...'. יש להשריש בנפשנו שכל התגברות והתגברות יש לה חשיבות בפני עצמה.

במעלת היום הזה

ביום זה – ל"ג בעומר שהוא מסוגל להתקרבות לה' והוא עת רצון, כפי שמובא בספה"ק ששבוע מפסח שני והלאה – ול"ג בעומר בתוכו, הוא שבוע בו כל השערים פתוחים – זמן בו התפילה מועילה במיוחד, זמן בו אפשר להתחזק להתקרב אל ה' במיוחד. ומלבד הדברים הגדולים שנאמרו על היום הזה, היו שאמרו שהוא יום מעין יום כיפור.

חשוב מאוד שנשתדל לנצל את היום הזה לתפילה ולהתקרבות אל ה'

וה' יעזור שבגלל דברים קטנים לא נפסיד דברים גדולים

מוצש"ק בהר - בחוקותי כב' אייר - לז' למטמוני"ם
 'יען ביען' - הפורענות בהתאם לחטא

"וְהָאָרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם וְתָרַץ אֶת
 שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשָּׁמָה מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ
 אֶת עֲוֹנֵם יַעַן וּבִיעַן בְּמִשְׁפָּטֵי מֶאֶסוֹ
 וְאֶת חֻקֹּתַי גָּעְלָה נַפְשָׁם"

[ויקרא כו, מג]

נשים לב היטב לדברי הרש"ר הירש;

יען וביען; הכל בהתאם וע"י דבר מתאים, הווה אומר כל פורענות הגלות
 היא בהתאם לחטאם, וההתאמה היא התאמה של ניגוד, והחטא יתכפר ע"י
 עשיית מצוות המנוגדות לעבירות שבידיהם. שהרי זה החטא הרובץ עליהם
 כחוב; 'ובמשפטי מאסו'; הם מאסו בסדרי המשפט האלוקי, והם בקשו לקיים
 את חיי המדינה החברתיים ע"י כללים אחרים, לא ע"י כללי התורה. 'ואת
 חוקותי געלה נפשם'; ה' הציב הגבלות מוסריות לחיי ההנאה החושניים,
 אך הם ראו באלה קיפוח אושר הפרט, וניוונו לשמחת חייו. בהתאם לכך

בטלו החיים החברתיים של מדינתם; מאות בשנים היו מחוסרי זכויות וחיו במדינות זרות; היו נטולי הגנה משפטית; חשו, שרק לחץ וקושי שיעבוד הגיעו להם ע"פ דין, הם לא רצו את דיני התורה אז הפסידו כל זכויות הם לא רצו את מה שהתורה הגבילה ביחס להנאות אז געלה נפשם. בהתאם לכך היה אושר הפרט מנוון במשך מאות בשנים, וקופח חלקם בהנאות החיים ובשמחתם. וכשם שהעונש המייסר היה בהתאם לחטא, כן תיעשה הכפרה ע"י דבר מתאים. ההנאה והרווח של החברה ושל הפרט היו מטרתן הראשונה; הם היו בעיניהם התנאי לכל, ואילו התורה ומצוותיה היו לעומתם מותנות ומסורות למקרה. ע"כ תכפרו ע"י דבר מתאים.

וכך גם התיקון לחטא - ע"י דבר המתאים'

ממשיך הר' הירש;

מאות בשנים התהלכו בנסיבות ובמצבים שבהם קיום כל מצווה יהיה כרוך בהקרבה של שמחת חיים, ובויתור על זכות אדם, בנסיבות אלה ייראו מצוות ה' כ'חוקים לא טובים', ו'כמשפטים לא יחיו בהם', גדולה מזו, בשכר קיום מצוות יהיו צפויים לצער ליגון למאסר ולמדורת אש, במילה אחת המכריזה על עזיבתם את התורה, יוכלו להפטר מכל הצער והיגון הצפויים להם ולבניהם, אם יאמרו אותה מילה יהיו זוכים בכל האושר ובכל הכבוד בקרב העמים אך הם לא יאמרו אותה מילה, עם תורת ה' בידיהם יעלו בשמחה על המוקד, לקיום מצוות ה' יבנו בשמחה את בתיהם, יערכו את נישואיהם, יחנכו את בניהם, בתורה יחיו, ובאוהלה ימותו, ולא ישיתו את לבם לקרבן ולמחסור לרדיפות וליגון שהם מביאים על עצמם ועל בניהם. בקיום המצוות-יראו את מטרתם הראשונה שאינה תלויה בשום תנאי, וכל השאר כל ילודת חיים וכל אושר חיים יהיו בעיניהם מותנים ונתון למקרה. פעם עיקר העיסוק היה, בהנאות ברווחה. והתורה--- אם יזדמן, שהעיסוק בה לא יפריע לשאר ההנאות החומריות. הכפרה תהא

שהתורה תקבע את מהלך החיים, תהיה היא הקובעת, ואילו שאר הדברים, הם בגדר - אם יזדמנו, יזדמנו. ובאדישותם כלפי אושר החיים יבטלו את אדישותם הקודמת כלפי התורה וכך 'יַעַן וּבִיַעַן'; ע"י דבר מתאים ירצו את עוונם, הייסורים היו בהתאם לחטא, והנאמנות לתורה המתקיימת בעיצומם של הייסורים זה תהיה כפרה המתאימה לחטא.

[מתוך פי' רש"ר הירש לתורה]

'לא מאסתים... לכלותם' - הבטחה שרירה וקיימת

**'וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתְם בְּאֶרֶץ
אֲיִבִיָּהֶם לֹא מֵאֲסִיתִים וְלֹא גְעַלְתִּים
לְכַלְתֶּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם כִּי אֲנִי
ה' אֱלֹקֵיכֶם.'**

[ויקרא כו, מד]

ר' אל"ה אמר שה'חפץ חיים' היה נרעד כשהיה קורא את הפסוק הזה, שמשמעותו - שההבטחה של הקב"ה הוא רק ש'לכלתם' - לא, אולם עד המצב של 'לכלתם' אין הבטחה לעם ישראל שלא יהיו צרות וכדו'. ומראות השואה יוכיחו, שאמנם עם ישראל נשאר חי וקיים, אך כמה צרות---

אומרים בשם הגר"ח מבריסק זצ"ל, שגוי שאינו מכה יהודי לא כדאי לקחת לפועל, מפני שאת הרצון להכות יש לו, ואת היכולת להכות גם יש לו, א"כ למה באמת הוא אינו מכה, משום שהוא מתעצל, וכי כדאי לקחת פועל 'עצלן'--- 'וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתְם בְּאֶרֶץ אֲיִבִיָּהֶם' - הם רוצים לכלות אותנו, ויש להם גם יכולת מצד הטבע, רק מה - 'גדול הרועה המציל את הכבשה משבעים זאבים'.

הישרדות עם ישראל בגלות - נס פלאי

ובהקשר לזה אמר ר' יעקב עמדין; המציאות שעם ישראל שורד עד היום - אחרי אלפיים שנות גלות זהו הפלא הגדול בהיסטוריה האנושית - נס ששקול יותר מכל הניסים שאירעו ביציאת מצרים. שהרי ממלכת בבל, אשור ועוד ממלכות שמשלו בכיפה, כולם אינם, ומאידך עם ישראל, שחי במשך כל שנות הגלות בתנאים קשים כ"כ, עדיין חי וקיים. אמנם הרבה מעם ישראל נכחד בגזירות הגלות, ואילולי הצרות היה עם ישראל אומה מאד גדולה, אך הוא עדיין 'חי וקיים'.

התורה לעולם לא תשכח

הקב"ה הבטיח 'פִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ' [דברים לא, כא], ומונח בזה שלא יהיה לעולם מצב שבו התורה תשכח מכל ישראל. אמנם, יהיו זמנים שהתורה תשכח מרוב ישראל, אך תמיד תישאר פינה בה התורה תפרח ותתקיים. כמו בתקופת השואה האיומה, כאשר אירופה - מרכז התורה - נחרבה, מכל-מקום נשאר פינה של תורה - בארץ ישראל ובאמריקה. וכי יש הסבר הגיוני לכך מלבד השגחת ה', אותה ההבטחה - 'פִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ'.

ובכלל בדורות האחרונים נוצר מצב נורא - הרבה עזבו את התורה, וגם אלו שלא עזבו, הערצתם העיקרית לא הייתה לתורה אלא ל'השכלה'. רבי מרדכי מן זצ"ל סיפר, שהיו זמנים שהיה בושה לצאת לרחוב עם גמרא ביד--- ותופשי התורה חשבו ש'הנה, אנחנו הולכים להיגמר', בן-גוריון אמר אז 'עוד מעט יהיה אפשר לראות יהודי חרדי רק במוזיאון'---. וברוך ה', אנחנו רואים שמהמעט שנשאר, ע"פ ההבטחה של 'כי לא תשכח...'; כיצד התורה התפשטה והתרחבה, ונתרבו הישיבות ובתי מדרש, ואף בעלי בתים לומדים יותר. ומאידך, עוזבי התורה שהתפארו באידיאולוגיה שלהם רואים כיצד הכל קורס לנגד עיניהם.

רבינו סעדיה גאון אומר, שבהבטחה של 'לא מאסתים ולא געלתים לכלתם' מובטחת נצחיות התורה, מלבד נצחיות ישראל. שהרי 'אין אומה זו נקראת אומה אלא בתורתה', ואם ח"ו יקרה שעם ישראל ייכחד אזי, לא יהיה מי שיקיים את התורה. א"כ בכך שה' הבטיח שעם ישראל יתקיים לנצח נמצא שגם התורה תתקיים לנצח - שיהיה מי שיקיים אותה.

'דיחוי' בני הישיבות - כהתעוררות לניצול הזמן

החזו"א אמר לי, שהדיחוי שבני הישיבות מקבלים מהצבא, היא מכוח אותה ההבטחה - 'כי לא תשכח מפי זרעו'. שהרי החוק הזה לא היה כדבר מובן מאליו, שהרי ראש הממשלה הראשון [ב"ג] היה אדם מאד אידיאליסט ושאיפתו הייתה שיגדל בארץ ישראל עם ישראל 'חדש' - בלי תורה, ובכ"ז הוא איפשר את החוק. ובאמת לאחר כמה שנים אמר ב"ג לר' שלמה לוריניץ זצ"ל, שהוא מתחרט על כך שהוא איפשר לחוק לעבור. השיב לו הרב לוריניץ, כל זמן שאתה היית ראש ממשלה והקובע, אזי - 'לב מלכים ושרים ביד ה'', אולם כעת שהנך לא הקובע, אתה חושב ונוהג לפי מחשבותיך האמיתיות. ולכן אז בהיותך ראה"מ לא חשבת כן.

א"כ המציאות כעת היא שמאפשרים לנו ללמוד הוא אינו דבר פשוט המובן מאליו. ויש להתעורר מכך - לנצל היטב כל רגע שאפשר לנו ללמוד. שהרי ישנם ל"ע שאינם יכולים ללמוד מפאת מחלות וכדו', ואנו, שב"ה בריאים בגופינו צריכים לדעת להעריך ולנצל כל רגע שאפשר לנו ללמוד.

גידופים על עם ישראל - הכרח לחיזוק

ישנו אחד בפרס - איראן, שמדבר במפורש על השמדת עם ישראל. צריך לדעת ולהשריש שדבריו אינם מתחילים ממנו, הדבר מתחיל מכך שיש קטרוג על עם ישראל משרי אומות העולם. ר' אלחנן וסרמן אמר, כשכהגויים מתחילים לדבר נגד

עם ישראל זה לא מתחיל מהם - זה מתחיל מ'למעלה'. חשוב להתעורר א"כ, שכשיש קטרוג צריך להתחזק.

ל"ג בעומר במירון כמנוף לעליה ולא ח"ו להיפך

ל"ג בעומר הוא יום בו צריכים להתקרב אל ה'. ישנם שנוסעים למירון, וישנם אף שטורחים להגיע מירושלים. אבל צריך להתבונן כיצד נראה המצב קודם הנסיעה ולאחר הנסיעה. הנסיעה צריכה לעורר חיזוק ולא ח"ו רפיון בהכנות לנסיעה ואחריה. כששומעים שלמחרת ל"ג בעומר יש רפיון בישיבות, אזי צריך להתבונן - וכי זה המצב שצריך להיות - אחרי ל"ג בעומר,

וכי זה מה שה' רוצה--- כך שוקלים דברים---

צריכים לדעת לשקול - מה העיקר אצלנו ומאיך מה הטפל. הלימוד הרי הוא העיקר **שבעיקרים---** שהרי כמו שקראנו בפרשתנו - **'אם בַּחֲקָתִי תֵּלְכוּ'** - שתהיו עמלים בתורה [רש"י] אז - **'וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ'** ויהיה ברכה כמו שמפורט בפרשה. ואם לא, אז ח"ו--- א"כ מהפרשה צריך להתעורר ולהתחזק בעבודת ה' - **לדעת שכל רגע ורגע קובע מה יהיה איתנו---** מה יהיה איתנו--- ההנהגה שלנו היא זו שקובעת את גודל הסייעתא דשמיא שנקבל. א"כ כשבחור לא מנצל את הזמן אז בדיוק **בהתאם** לכך הוא יקבל סייעתא דשמיא - מה יהיה השידוך שלו וכו'. אסור לשכוח זאת שאנחנו בעצמינו קובעים את ההנהגה של ה' איתנו.

אשרי מי ששם לב על דרכיו

ומשתדל מה שיותר לעשות את רצון ה'

שאז ה' יהיה בעזרו

כו' אייר לסדר במדבר - מא' למטמוני"ם
 'בחוקותי תלכו' - הבריאה השלימה

אם בַּחֲקֹתַי תֵּלְכוּ שתהיו עמלים בתורה [רש"י] **וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם**
אֹתָם הוו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים [רש"י] - **וְאִזּוּ הַבְּרִיאָה תַחֲזוֹר לַכִּפִּי**
שְׁהִייתָה - קוֹדֵם חֲטָא אָדָם הַרְאִשׁוֹן.

'וְהַשְּׁבִתִי חַיָּה רְעָה מִן הָאָרֶץ'

'ר' יהודה אומר מעבירים מן העולם,
 ר"ש אומר משביתם שלא יזיקו'
 [ויקרא כ"ג, תו"כ שם]

מבאר הרמב"ן, כאשר ברא הקב"ה את החיות הוא לא בראם טורפות, אבל כשאדם הראשון חטא 'אז הושם בהם הטרף - כדי לענוש את האדם'. ממילא, לעתיד לבוא שיהיה מצב של 'בַּחֲקֹתַי תֵּלְכוּ' - שלא יחטאו, אזי יחזרו החיות לטבעם המקורי, ולא יטרפו. וכן כותב החזו"א, שההרגשה שהעולם לא שלם בלא חיות טורפות - זה רק במצב העכשוי, ובאמת המצב השלם הוא שחיות אינם טורפות.

'לשמור ולקיים' - תנאי לשלמות הבריאה

'וְנָתַתִּי מִשְׁפָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא

תִּגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם' אין נפשי קצה

[רש"י] בכס

[ויקרא שם יא]

תמה הרמב"ן, וכי בשעה שאנו עושים את רצונו של מקום אנו זקוקים להבטחה ש'נפשו' של ה' לא קצה בנו. ומיישבים; ודאי שבשעה שישראל עושים רצונו של מקום אין צורך בהבטחה זו, אלא הכוונה היא שאם באמת נקיים את כל מה שהוטל עלינו – 'אם בחוקותי תלכו וכו', אזי – 'וְנָתַתִּי מִשְׁפָּנִי בְּתוֹכְכֶם', וממילא לא יגיע למצב של 'תִּגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם'.

וכאמור דבר זה תלוי באם 'הוו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים' [רש"י], ובאמת לאחר מכן – 'וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם', אז... 'וְנָתַתִּי גְשָׁמֵיכֶם בְּעֵתָם'. ולא כפי שישנם מפרשים; ש'הכל תלוי בעמל התורה', לא די ב'עמל התורה', 'עמל התורה' צריך להיות ביחד עם 'לשמור ולעשות ולקיים' – אמנם ודאי ששייך לקבל שכר על לימוד מצוות שאינם נוגעות 'למעשה', אולם סוף סוף מה שהקב"ה מצפה מאיתנו הוא – לעמול בתורה על מנת 'לשמור ולעשות', שייצא מאיתנו – 'ישראל אשר בך אתפאר', ונשיג מהתורה את המעלות העליונות.

קיום המצוות - תנאי להשפעת קדושת התורה על האדם

בדרגת התורה מצינו שני הגדרות, מצד אחד 'ותלמוד תורה כנגד כולם', ומאידך שנינו 'אפי' כל מצוותיה של תורה אינן שוות לדבר א' מן התורה' [ירושלמי פאה פ"א ה"א]. מבאר הנפש החיים; 'ותלמוד תורה כנגד כולם' נאמר ביחס להשפעת קדושת התורה על האדם, דהיינו מכיוון שתלמוד תורה כנגד כולם אזי התורה מקדשת את כל האיברים, משא"כ מצוות שכל מצווה ומצווה מקדשת איבר אחד. אולם 'אפי' כל

מצוותיה של תורה אינן שוות לדבר א' מן התורה' נאמר ביחס לדרגת קדושת התורה. ומכיוון ש'כל המצוות כולם אינם שוות לדבר אחד מן התורה' אזי, בדבר אחד של תורה יש קדושה יותר מכל המצוות.

א"כ לאחר ביאורו הנפלא של הנפש החיים צריך להבין, מכיוון שלימוד דבר אחד מן התורה שווה יותר מכל המצוות כולם, מדוע א"כ הלומד תורה לא יהיה פטור ממצוות. יש אומרים, הרי בלי קיום המצוות - הוא לומד שלא ע"מ לעשות. אבל עדיין צ"ע שהרי בעצם הוא כן לומד 'על מנת לעשות', רק דין זה עצמו של לימוד תורה חשוב יותר מכל המצוות ובשעת לימודו הוא פטור מאותן המצוות שהתורה חשובה מהן.

והעניין הוא, שהתורה היא אור כ"כ גדול שאיננה יכולה לשרות על האדם בלי המצוות שיקדשו את האדם ויעשו אותו 'כלי קיבול' לאור התורה. היה מעשה באחד ממקורבי החזו"א שטרח הרבה בשביל מצוות חסד, ולאחר זמן בראותו שהתעסקותו בדבר גוזלת לו זמן מלימודו, תהה האיש בפני החזו"א שמא יפסיק מכך, אמר לו החזו"א, התורה לא נדבקת בכל אחד, אולם מצוות החסד יוצרת 'אדם' - שהתורה נדבקת בו.

מעלת התורה - עד היכן

רבי אברהם - א"ח הגר"א [בעמח"ס 'מעלות התורה'] שהיה מופלג מאד באהבת התורה, אמר פעם בעת שמחה; 'אילו הייתי חי אלף אלפי שנים לא היה לי מספיק זמן להודות על כל רגע של חיים שאפשר להדבק בתורה'.

אלף אלפי שנה להספיק להודות לה' על כל רגע של חיים---

אבל על איזה 'רגע של חיים' - חיים שאפשר להדבק בתורה. ועל אף חולשתו הרבה אמר פעם; 'כפי הנראה אני חי רק מהתענוג שיש לי מהתורה'.

חשוב א"כ לדעת עד היכן מגיעה חשיבות התורה - כדי שנדע לאן לשאוף, שהרי כולנו מחוייבים לשאוף ולהשתדל להיות מה שיותר טובים בעבודת ה'.

ייקור התורה - עד היכן

ואנו יכולים --- כפי שהחזו"א אמר לי פעם; 'כמעט כל בן ישיבה הוא בספק להיות מגדולי הדור'. אבל עלינו לזכור שחשיבות התורה איננה מתחילה ב'להיות מגדולי הדור', נקודת ההתחלה היא; כל דבר בתורה הוא יקר מכל - 'כל העולם כולו אינו שווה לדבר אחד מן התורה'. א"כ אחרי כל מה שראינו נתבונן - כמה צריך לדעת לייקר את התורה, כמה שאדם צריך לחשוב 'איך לנצל את הזמן, איך לזכות למה שיותר תורה. הרי כשאדם יבא לעוה"ב ה' ילמדו בהתאם לדברים שהוא למד כאן בעוה"ז - עוד ועוד.

נתבונן נא בפרשת השבוע - פרשת בחוקותי, כמה פירושים פי' האור החיים בעצמו--- א"כ כמה התורה רחבה. אבל בדברים שאדם לא לומד באשמתו - ה' לא ילמד אותנו. וכשאדם ייווכח לדעת מה הוא הפסיד אין לשער כמה הוא יצטער ע"כ, שהייתה לו את האפשרות לזכות באושר הגדול - שהקב"ה ילמד אותנו, להיות בכלל 'כל בנייך לימודי ה'', ולמה הוא לא זכה לזה,

ובשביל מה הוא הפסיד את זה--- בשביל מה---

'הלומד תורה לפרקים' - חומרת הדברים

'וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קְרִי... ; וְהִלַּכְתִּי

אִף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקְרִי...'

[ויקרא כו, כא; כד]

כלומר קודם וְהִלַּכְתִּי אִף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקְרִי, היה זמן בו עם ישראל עזבו את דרך התורה. ולאחר צרות רבות החלו עם ישראל לחזור אל ה', אבל בְּקְרִי - במקרה ולא

בתמידות. ע"ז אומר ה'; 'וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרְי', כמו שאתם הולכים עמי 'לפרקים', גם אני אציל אתכם מצרותיכם אבל 'לפרקים'.

הנושא של 'אם תִּלְכוּ עִמִּי קָרִי' הוא דבר שמאד נוגע לנו – לעשות את כל המאמצים להינצל מהמצב הזה. אומר שלמה המלך במשלי (ו,לב); 'נִאֲפָ אִשָּׁה חָסֵר לֵב', אומרת ע"ז הגמ' [סנהדרין צט:]; אמר ריש לקיש זה הלומד תורה לפרקים. נמצא מדברי הגמ' שהלומד תורה לפרקים – לא תמיד, הוא כאותו אדם – הנואף אשה.

מבארים הגאון והמהר"ל [נתיבות עולם – נתיב התורה, ד' מדוע; התורה היא 'השלמת האדם', כך גם טרם נשא אדם אשה הוא איננו שלם. ולאחמ"כ, שלמותו מותנית בכך שיש לו אשה בקביעות, אבל אם הוא 'נִאֲפָ אִשָּׁה' אזי אין לו את ההשלמה שאשה מביאה עמה – שהרי אין לו אשה קבועה. כך גם 'הלומד תורה לפרקים' – אין לו את ההשלמה שהתורה משפיעה בלומדיה. ויש מפרשים, מדוע 'אדם לומד תורה לפרקים', מפני שכשיש לו חשק הוא... לומד וכשאינו לו חשק הוא... לא לומד, כך גם 'נִאֲפָ אִשָּׁה' – הולך אחרי חשקו. יוצא מכך דבר נורא – אדם זה 'שלומד תורה לפרקים' שייך לאותו אדם – שהולך אחרי החשק, ולא אחרי המוסר שמחייב אותו.

שים לב לאן אתה משויך---

'בחור מקולקל' מיהו?

אמנם 'לא ניתנה תורה למלאכי השרת' [וימא ל.], אבל כל אחד מאיתנו צריך להשתדל ללמוד מה שיותר ללמוד בתמידות – לפי האפשרויות שלו. לא שיחשוב שלימוד לפרקים הוא לא דבר גרוע. כמו אותו בחור שאמר לי; 'אני אמנם מתבטל – איני לומד הרבה, אבל אני לא בחור מקולקל'. הוא לתומו חשב ש'בחור מקולקל' נחשב מי ששומע רדיו וכדו', אולם למרות שזה עניין גדול, מה הפירוש שהוא 'לא בחור מקולקל' --- הרי 'תלמוד תורה כנגד כולם', וכפי שלימוד התורה מקדש את כל האיברים, כך ביטול תורה – פוגם בכל האיברים---

אדם בטלן נחשב כולו פגום---

טוב מאד מי שנזהר מדברים המשחיתים וכדו' - אבל על ידי זה הוא עדיין לא ניצל מהכול. 'לא ניתנה תורה למלאכי השרת' נכון... אבל כל אחד צריך לא לנוח ולא לשקוט - לחפש עצות כיצד הוא יהיה מה שיותר מתמיד המנצל את הזמן. שיחשוב, הרי יהיו ימים שהוא מאד יצטער ע"כ שהוא לא ניצל את הזמן.

'לשמור ולקיים' - מפתח ההצלחה

א"כ מפתח ההצלחה הוא, כמו שכתב רש"י; 'הוו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים' - וכשנעמול בתורה ע"מ לשמור ולעשות ונעשה, אז... יתקיימו כל הברכות. 'גדול תלמוד שמביא לידי מעשה' [קידושין מ.], הפי' בזה אינו רק 'אם אדם לא ילמד אזי הוא לא יידע כיצד לעשות' - דהיינו לקיים מצוות, אלא גדול התלמוד עצמו כשהוא בא ביחד עם מעשה - עם קיום מצוות.

'ייעוד התורה - 'ונתרוממתי'

'הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם רב יוסף ביומא דעצרתא אמר:

עבדי לי עגלא תלתא. - עגל משולש - אמר: אי לא האי יומא דקא גרים,

כמה יוסף איכא בשוקא' אי לאו האי יומא - שלמדתי תורה ונתרוממתי - הרי

אנשים הרבה בשוק ששמן יוסף, ומה ביני לבינם [רש"י]

[פסחים סח:]

א"כ למדנו מר' יוסף שמלימוד התורה צריך לצאת עם דרגה של 'ונתרוממתי', שלימוד התורה ירומם את האדם - ירומם את האדם מקטנותו החומרית. הגם שכאמור לא ניתנה תורה למלאכי השרת, אולם הקב"ה רוצה לעזור לנו שנגיע לרוממות בתורה, אבל גם כשהקב"ה רוצה לעזור לנו יש לזכור:

אם אין אני לי - מי לי מי לי מי לי---

אם האדם בעצמו לא משתדל להתמיד, הוא אינו חושב כיצד להתמיד ולא מתפלל על התעלותו בתורה, מה תעזור לו עזרתו של הקב"ה.

א"כ נחשוב על הדברים הללו

ונשתדל לעלות מעלה מעלה

ועל ידי זה נהיה מאושרים - ויהיה טוב לכל ישראל

מוצש"ק במדבר ער"ח סיוון - מ"ד למטמוני"ם

חג השבועות - קבלת 'עול תורה'

יש הבדל אם האדם מכין את עצמו לחג או נופל לתוך החג. כשאדם מכין את עצמו לחג, החג עובר עליו ברמה אחרת.

הירושלמי עומד על העובדה שבניגוד לקרבנות של שאר הרגלים שמוזכר בהם המילה חטא, בקרבן חג השבועות לא מוזכר לשון 'חטא',

ומפרש הירושלמי מדוע;

**'אמר להן הקב"ה מכיון
שקיבלתם עליכם עול תורה מעלה
אני עליכם כאילו לא חטאתם
מימיכם.'**

[ירושלמי ר"ה כא. פ"ד הל"ח]

נמצא א"כ שמהותו של 'חג השבועות' הוא - 'קבלתם עליכם עול תורה'. שנינו בפסחים [סח:] 'הכל מודים בעצרת שבעינן נמי לכם', מפרש הרוקח את הטעם בדברי

התנא לפי הירושלמי דלעיל, הרי כמו ששנינו - 'כיוון שקבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימיכם', וא"כ בכל שנה - בחג השבועות ישנה מחילת עוונות, אזי הדבר מהווה שמחה גדולה 'שבעינן נמי לכם'. א"כ יש לצאת מ'שבועות' עם 'קבלתם עליכם עול תורה'. שייך אדם שילמד כל הלילה בהתמדה מרובה, אבל 'קבלתם עליכם עול תורה' לא יהיה בו. שיראה כיצד הוא נוהג למחרת - ביום חג השבועות, ולאחמ"כ - לאחר החג. על האדם מוטל להתבונן בימים הללו - האם אני באמת מקבל עלי עול תורה.

חג השבועות - שמחה מיוחדת

וְעֵתָּה - אם עתה תקבלו עליכם יערב
לכם מכאן ואלך, אם שמוע תשמעו
בְּקִלִּי וּשְׁמֵרְתֶם אֶת בְּרִיתִי וְהֵייתֶם
לִי סֵגֻלָּה - אוצר חביב - **מִכָּל הָעַמִּים**
כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ.

[שמות יט,ה - רש"י שם]

עלינו להכין עצמינו לקבל עול תורה באמת - להכין את עצמינו למדרגה של 'קבלת עול תורה'. השל"ה כותב, שבחג השבועות צריך לשמוח יותר מכל החגים, שהרי, בשבועות קבלנו וזכינו ל'כתר תורה' - 'תורה', המתנה הכי גדולה שה' נתן לנו. שהרי ע"י התורה אנחנו מתדבקים בקב"ה - תכלית ההצלחה.

שבועות הוא חג לשמחה מיוחדת, ולתפילה - שנזכה לקיים את התורה בשלמות. האדם שחג השבועות מסתכם אצלו רק בהשתדלותו ללמוד כל הלילה, אזי היצר הרע יכול להיות מאד מרוצה מכך שזוהי עבודתו היחידה לחג זה, שאפשר לזכות לדברים הרבה יותר גדולים.

מעמד הר סיני - זכירה לדורות

למרות שבזמן מתן תורה 'עם ישראל' לא היו במדרגה של נבואה, אעפ"כ - הקב"ה נגלה אליהם בשומעם את הקב"ה מדבר אל משה מתוך האש, וזה היה כאמור לעיני כל ישראל. והסיבה שנגלה הקב"ה לישראל בצורה כזו דווקא, היא משום שרצה הקב"ה שלא יהיו לעם שישראל שום ספיקות באמונה - שום ספיקות במעמד 'מתן תורה'. והרי שום דת או אומה אינה מתפארת בכך שאלוקיה נגלה לציבור כה גדול. ומדוע לא? מהסיבה הפשוטה: שקר כזה אי אפשר להמציא. והראיה - שעוד לא קם אדם וטען טענה דומה. זה שאמר משה לישראל; 'הִנְהִיָּה פְּדָבֵר הַגָּדוֹל הַזֶּה - לא רק שלא 'נהיה כדבר הגדול הזה' - שאומה בכללה תשמע את אלוקיה מדבר, אלא גם הַנְּשָׁמַע פְּמֹהוּ - אף אמונה לא מתפארת בזה.

הַשְּׁמַע עִם קוֹל אֱלֹקִים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ פֶּאֶשֶׁר שָׁמַעְתָּ אֶתְּה
וַיְחִי'---

התגלות הקב"ה - כה לעם ישראל בגלות

'אֵל תִּירָאוּ פִּי לִבְעֵבוֹר נְסוֹת
אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹקִים.'

[שמות כ,ב]

מבין הרמב"ם מהפסוק הזה - ה' נגלה אליכם כ"כ בגלוי כדי שתוכלו לעמוד בכל הניסיונות שיהיו במשך הגלות. שהרי כדי 'לעמוד' בכל הניסיונות - להעבירנו על דתנו היה על עם ישראל להיות בטוחים שהם נאבקים על משהו אמיתי. לפיכך נתן לנו ה' את התורה באופן כזה - שלא יהיה לנו בעיות באמונה.

ואכן, מעמד הר סיני גרם שמי שבאמת מבקש את האמת אין לו בעיות באמונה - מעמד הר סיני מספיק בכדי להיות בטוח באמיתות התורה, עד כדי למסור את נפשו

– למות ע"כ. ובאמת... כמה נסיונות היה על עם ישראל לעבור במהלך הגלות, ומה החזיק אותנו מלבד האמונה החזקה בקב"ה – שאותו ראו אבותינו בתוך בהר סיני.

קריאת שמע - מצווה דאורייתא!

כל יהודי באשר הוא, אפי' הפשוט שבפשוטים, חייב לשמור את כל התורה. אמנם ישנם את מידות ה'חסידות' בשביל חסידים, ולא כ"א צריך לקיימם. אולם מאידך יש את המצוות – הן מדרבנן והן מדאורייתא, שכל אחד חייב בהם. אבל מ'בן ישיבה' – שלומד כל היום, מצפים ממנו שישמור את התורה ברמה גבוהה יותר. אולם לצערנו, אפשר שבני ישיבה די בקביעות – מאחרים זמן קריאת שמע! קריאת שמע זה לא רק דאורייתא, זה קבלת עול מלכות שמים! עול מלכות שמים---

כשאדם לא מקיים את המצווה הזאת, הוא פורק עול, דבר נורא מאד---

וגם כשהדבר ח"ו קורה 'פעם ב..'. זהו דבר נורא. אחד סיפר לרב סגל מאנגליה, שהיום הוא איחר את זמן קריאת שמע, הגיב הרב סגל; 'כנראה שיש לך לב חזק שלא קבלת התקפת לב'. נצרכים אנו לשמור את מצוות-דרבנן, ופעמים שאנו מחמירים אף יותר מהנצרך בהרבה דברים. אבל קריאת שמע – דאורייתא--- יהיו זמנים שאדם מאד יצטער על זה. שהרי אם נתבונן, 'כל העולם קם מוקדם' – וכי 'בן תורה' הוא פחות מכל העולם?! בחור כזה הרגיל בכך – לקום מאוחר וממילא לאחר את זמן ק"ש, צריך להרגיש עצמו מבוזה, שכולם בזים לו---

אנחנו כבר בליל ראש חודש סיוון, נדבך חדש בהתקרבותנו לחג מתן תורה. עלינו להשתדל לנצל את הימים היטב להכנת עצמינו לחג השבועות – להתכונן ל'קבלת עול תורה' לשמוח מאד בתורה. להכין את עצמינו שחג השבועות יעבור עלינו כראוי. לא רק 'ליל שבועות'--- אלא גם 'יום שבועות'.

וכשנכין את עצמינו היטב להג
אזי יהיה לנו חג שבועות ברמה אחרת
והצלחה בכל השנה

ב' סיוון לסדר נשא - מז' למטמוני"ם

יום א' לג' ימי הגבלה

חג השבועות - עול מלכות שמים

הזכרנו את פי' הרוקח על הגמ' בפסחים [סח:] 'הכל מודים בעצרת שבעינן נמי לכם'. שפי'; כמו ששנינו - 'כיוון שקבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימיכם', וא"כ בכל שנה - בחג השבועות ישנה מחילת עוונות, אזי חג השבועות זהו יום של שמחה 'שבעינן נמי לכם'. א"כ עוררנו שמשבועות עלינו לצאת עם 'קבלתם עליכם עול תורה'. וכפי שאמרו חז"ל [שיר השירים פס' א'] שבקבלת התורה 'שכל דיבור ודיבור שהיה יוצא מפי הקדוש ברוך הוא היה מדבר עם כל איש ואיש מישראל ואמר לו אתה מקבלני עליך והוא אמר לו הן היה נושקו כו' ועולה ומתעטר לראשו', ובכל דיבור היה כלול תילי תילים של הלכות, ובכל דיבור היה כלול גם עול מלכות שמים, אזי כך גם אנו צריכים לצאת משבועות עם חיזוק בקבלת עול תורה - עול מלכות שמים.

מתן תורה - דביקות בקב"ה

קודם מתן תורה אמר הקב"ה לישראל; 'וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכֶת פְּהָנִים' – מפרש רש"י: 'שרים'. יש מפרשים; 'שרים' על עצמכם – שליטים על עצמכם, שהרי סתם בני אדם אינם יכולים לשלוט בעצמם. 'וגוי קדוש' – מפרש הרמב"ן: 'לדבקה באל הקדוש, כמו שאמר קדושים תהיו כי קדוש אני ה' – ה' הרי רוצה להיטיב לנו כמה שיותר, וההטבה הכי גדולה היא להיות דבקים בקב"ה, אולם מכיוון שהקב"ה קדוש אזי לא נוכל להדבק בו אלא אם כן נהיה גם אנחנו קדושים, לכן ה' אומר לנו 'קדושים תהיו' כדי שיתאפשר לנו להיות קדושים – גוי קדוש.

הזכויות הרבות שניתנו לנו ע"י מתן תורה

'וְעַתָּה אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי וְהִיִּיתֶם לִי
סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים כִּי לִי כָּל
הָאָרֶץ' – אם עתה תקבלו עליכם יערב
לכם מכאן ואלך, שכל התחלות קשות
[רש"י]

[שמות יט,ה]

'אֲנִי ה' דִּבַּר צֶדֶק מִיִּשְׂרָאֵל' [ישעיהו מה,יט] – מבאר רש"י [שם]: 'מאחר שפתחתי להם בדבר צדקי להודיעם מתן שכרן, אחר כן הגדתי להם מישרים חוקי ותורתי שקודם מתן תורה נאמר להם ועתה אם שמוע וגו' והייתם לי סגולה וממלכת כהנים וגו'.

לא טוב לדבר רק על מה שהתורה מחייבת, אלא גם על מה שהתורה מזכה אותנו – כמה הקב"ה 'פתח' לפנינו כשהוא נתן לנו את התורה. שע"י התורה אנו זוכים בין בעוה"ז ובין בעוה"ב. אמנם כפי שמפרש"י; 'כל התחלות קשות', אולם אם נתבונן בדבריו נבין ש'כל ההתחלות קשות' – בדווקא, לא כל הזמן.

השפעת הקדושה מהתורה ומהמצוות

'גוף בלי נשמה' הרי אין לו קיום כלל, לכן צריך לחיות את מה שהתורה והמצוות משפיעות בנו בנשמתנו, כל' הברכה; 'אשר קדשנו במצוותיו' - ה' מקדש אותנו ע"י המצוות, הן בתפילה והן בברכות המצוות - וכי אנו לא מעוניינים בקדושה זו. וכן התורה מקדשת אותנו ע"י לימודה.

לימוד בליל שבועות - מתוך אהבת התורה

כמו שהזכרנו תכלית חג השבועות הוא 'קבלתם עליכם עול תורה', ויש לומר שלכן לומדים בליל החג - כל הלילה, למרות שמצד הדין אפשר ללכת לישון אולם מתוך אהבת התורה - ש'קבלתם עליכם עול תורה' אזי אנו נשארים כל הלילה ערים ועוסקים בתורה. אכן אומרים הפוסקים; אדם שחושש לערנותו בשעת התפילה כדאי שיישן קצת כדי שיתפלל כראוי.

גם ה'גוף' שמח בתורה

בימים שקודם היום הגדול - יום מתן תורה, ישראל היו מלאי ציפייה. אומר השל"ה הק' שאדם צריך להיות בחג השבועות שמח יותר מכל החגים, שהרי בחג השבועות - יום מתן תורה זכינו לכתר תורה. ע"כ צריכים אנו לשמוח בחג השבועות במעלת התורה. ויש לומר שהטעם ב'הכל מודים בעצרת בעיני נמי לכם' הוא כדי שלא רק הנשמה תשמח שגם הגוף ישמח במעלות התורה, שהרי התורה היא גם טובה לגוף, ע"י התורה אנו בריאים יותר.

שבועות - זמן מסוגל לבקשות על תורה

שבועות הוא זמן מסוגל לבקש על הצלחה בתורה ובקיום המצוות. בפרק קי"ט בתהילים כתוב גם שבח על התורה וגם בקשות על התורה, אחד החכמים אמר שהפרק קי"ט הוא הפרק הכי חשוב בתהילים. אמנם יש אף מי שאומר שכדאי לומר את זה בכל יום, מפני שהוא מדריך לעבודת ה'.

בהיוב זכירת מעמד הר סיני

**'רַק הַשְּׁמֹר לָךְ וְשִׁמּוֹר נִפְשֶׁךָ מְאֹד
פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ
עֵינֶיךָ וּפֶן יִסּוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי
חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וּלְבְנֵי בָנֶיךָ;
יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ
בְּהַרְב'**

[דברים ד, ט]

במתן תורה היה גילוי כבוד ה' – ה' דיבר לכל ישראל ונצטוונו עקב כך שלא לשכוח את מעמד הר סיני. הרמב"ן סובר שהציווי הזה הוא ממש אחד מתרי"ג מצוות.

וכותב הרמב"ן [שם];

'רק אני מזהירך מאוד והשמר ושמור עצמך מאוד מאוד וזכור מאין באו אליך המצוות שלא תשכח מעמד הר סיני ואת כל הדברים אשר ראו שם עיניך את הקולות והלפידים את כבודו ואת גודלו ואת דבריו אשר שמעת מתוך האש והחמיר במצוות לא תעשה שלא נשכח את כל המעמד הזה ואליו נשימנו ליבנו לעולם'

וכן בהשגותיו ל'ספר המצוות' מתבטא הרמב"ן;

'המצוה השני' שנמנענו שלא נשכח מעמד הר סיני ולא נסיר אותו

מדעתנו אבל יהיו עינינו ולבנו שם כל הימים'

'שיהיו עינינו וליבנו שם כל הימים', א"כ עלינו לחיות את מעמד הר סיני בכל רגע ורגע. יש מי שכותב שבשעה שאדם ניגש ללמוד – שיזכר; 'מאין בא מה שכתוב כאן'.

מעמד הר סיני - מעמד של 'אמונה'

אולם הרמב"ם לא מנה את מצוות 'זכירת מעמד הר סיני' בתרי"ג מצוות, אזי דנים המפרשים מדוע. אולם באיגרת תימן כתב הרמב"ם דברים מאד חשובים בדבר המעלה 'לחיות עם מעמד הר סיני';

'וראוי לכם אחינו שתגדלו בניהם על המעמד ההוא הגדול, ותספרו בתוך קהל ועדה גדולתו והדרו, שהוא עמוד שהאמונה סובבת עליו, והטענה המביאה לידי אמת. וגדלו המעמד ההוא על כל גדולה כמו שגידלו הקב"ה'

וכפי ששבחו משה רבנו - באומרם לישראל [דברים ד, לב-לג]:

'הִנְהִיָּה פְּדָבֵר הַגְּדוֹל הַזֶּה אוֹ הַנִּשְׁמַע פְּמֹהוּ; הַשְּׁמַע עִם קוֹל אֱלֹקִים

מִדְבַר מֵתוֹךְ הָאֵשׁ כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ אֶתְּהָ וַיְחִי'

מה כתוב בזה, כתוב כאן לא רק שלא 'נהייה פְּדָבֵר הַגְּדוֹל הַזֶּה', אלא גם לא 'נִשְׁמַע פְּמֹהוּ' - אף אמונה לא מתפארת שאלוקיה נגלה לציבור כה גדול ממאמיניה. ולמה באמת אף אמונה לא תצהיר כזה דבר למרות אי אמיתותו, התשובה היא 'כי שקר כזה גדול אי אפשר להמציא' - כי אם באמת לדברי ארע כזה מעמד מדוע הדבר לא מפורסם. ואומר הרלב"ג שזהו אחד מחסדי ה' - שנתינת התורה אירעה בגלוי כזה לעיני כל ישראל, וזאת כדי שנהיה בטוחים באמיתתה.

התורה - מעידה על 'עצמה'

הטור [או"ח מז'] אומר שהברכה הג' מברכות התורה נתקן על מעמד הר סיני;

'ברוך אתה ה' אמ"ה אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו,

ברוך אתה ה' נותן התורה - יכוון בברכתו על מעמד הר סיני אשר בחר

בנו מכל העמים וקרבנו לפני הר סיני והשמיענו דבריו מתוך האש

רוחניות התורה [ב"ח] ונתן לנו תורתו הקדושה שהיא בית חיינו כלי חמדתו

שהיה משתעשע בה בכל יום'

התורה מעידה על עצמה - מתוך דבריה. אזי לחכמים - לומדי התורה, התורה מצד עצמה מעידה על אלוקותה. אולם לאנשים הפשוטים - 'מעמד הר סיני', שמכריח את אמיתות התורה ואת אלוקותה.

התורה שבידינו היא מעידה על המעמד הנשגב

על יציאת מצרים ה' נתן הרבה מצוות - 'זכר ליציאת מצרים'. אולם צריך להבין מדוע ביחס ל'מעמד הר סיני' לא מצינו מצוות מיוחדות - מלבד מה שה' ציווה לא לשכוח את אותו מעמד נשגב נורא הוד ולהודיע לבנינו, למרות - וכל תכלית יציאת מצרים היה מעמד הר סיני.

מבאר זאת ר' אהרן קוטלר; יציאת מצרים זה אירוע ש... היה, לכן צריך מצוות מיוחדות ודברים מיוחדים שיזכירו את הנס הגדול הזה. אולם התורה אינה כן - התורה עצמה מעידה על עצמה. לפיכך אין צורך במעשים שיזכירו את האירוע הזה, שהרי יש לנו עדות חיה כל רגע ורגע. ולכן די בציווי אחד שציוונו ה' שלא לשכוח את המעמד הזה.

א"כ יוצא שמחג השבועות אפשר-וצריך לצאת 'ברכוש גדול' - לשמוח בתורה ולקבל עול תורה. ולכל זה צריך הכנה, וכמו שהזכרנו - ישנו הבדל גדול אם אדם נכנס לחג מוכן, או שהוא 'נופל' לתוך החג.

ג' ימי הגבלה - ימי הכנה לקבלת התורה:

וכמו שבימים אלה - ג' ימי הגבלה קודם מתן תורה אמר ה' למשה לך אֵל הָעַם וְקִדְשָׁתָם שיפרשו מכל דבר רע - מכל דבר מכוער. כך גם כל אחד ואחד מאיתנו צריך לחשוב כיצד להיטהר ולהתקדש, כמו לפני ראש השנה. הגר"ש וולבה זצ"ל

אמר שמקובל לו מרבו שלימוד בהתמדה בשלושת ימים אלו הם סגולה להתמדה בכל השנה כולה ולא יתבטל הימנה כלל.

א"כ נכין את עצמינו היטב ל'קבלת עול תורה' בחג שבועות, ולאחמ"כ בחג עצמו נקבל עול תורה, שהוא בפרט בשעת קריאת 'עשרת הדברות'. ואז נצא משבועות בשמחה גדולה בתורה, ונתפלל כמו שצריך שהשפעת החג תועיל לנו לכל השנה.

השנה [שנת תשס"ט] יש לנו סייעתא דשמיא ששבועות יוצא בערב שבת, ולאחמ"כ ישנו שבוע שלם שנשארים ללמוד בישיבה – ולא נוסעים תיכף הביתה. שהרי ידוע כיצד נראה המצב שמיד אחרי החג שנמצאים בעליה כ"כ גדולה נוסעים תכף הביתה. וא"כ, אפשר להמשיך את השפעת החג ע"פ כל השבוע.

ה' יעזור לנו להתכונן היטב

שנבוא לחג השבועות כראוי

ושתהיה לנו הצלחה גדולה לכל השנה

ג' סיוון לסדר נשא - מט' למטמוני"ם

יום ג' של ג' ימי הגבלה - ערב חג מתן תורה

בחיבות ההתבוננות לקראת יום מתן תורה

מפורסם בשם כמה גדולים; שחג השבועות הוא יום הדין על התורה - כמה תורה תושפע לאדם בשנה זו, שהוא דין מאד גורלי לאדם.

הזכרנו את דברי הירושלמי [ר"ה פ"ד ה"ח] שמבאר את הסיבה שבקרבות החג לא מוזכר המילה 'חטא' - שלא כמו בשאר החגים, אומר הירושלמי; 'מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימיכם'. נמצא א"כ מתוך דבריו שמצד ה' מצופה מאיתנו שמחג השבועות נצא עם; 'קבלתם עליכם עול תורה'. חשוב א"כ לפני החג להתכונן ולחשוב; 'מה איתי בקבלת עול תורה', מה אני יכול לקבל, מה איתי---

תפקידנו בימים אלו לקבל את כל התורה

'וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע'. את זה אמרו בני ישראל עוד קודם שידעו מה עליהם לקיים. וכפי שאמרו חז"ל [שיר השירים פס' א'] בקבלת התורה 'שכל דיבור ודיבור שהיה יוצא מפיו הקדוש ברוך הוא היה מדבר עם כל איש ואיש מישראל

ואמר לו אתה מקבלני עליך והוא אמר לו הן היה נושקו כו' ועולה ומתעטר לראשו, א"כ עם ישראל במעמד הר סיני קיבלו עליהם לקיים את כל המצוות. וזהו גם תפקידנו עכשיו - קודם החג בו קיבלנו את התורה, לקבל עלינו את כל המצוות.

א"כ ישנם דברים שאדם יכול מיד לקיימם, וגם אם ישנם דברים שקשה לקיימם מיד אולם על כל פנים אדם צריך לשאוף ולחתור לקראת זה - כפי שאומר רבינו יונה [שערי תשובה ש"א]; 'כי אם אמור יאמר העבד לרבו, כל אשר תאמר אלי אעשה זולתי דבר אחד. כבר שבר עול אדוניו מעליו והישר בעיניו יעשה'.

התורה והמצוות - אהבת ה' לישראל

קודם מתן תורה אמר הקב"ה לישראל;

"אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאִשָּׂא אֶתְכֶם עַל פְּנֵי נְשָׁרִים

וְאָבֵא אֶתְכֶם אֵלַי; וְעַתָּה אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקִלִּי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי

וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ"

'אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם' על כמה עברות היו חיבין לי קדם שנזדוגו לכם, ולא נפרעתי מהם אלא על ידכם [רש"י] וכל האותות והמופתים שעשיתי במצרים לא היו אלא בשביל אהבתי אליכם. 'וְאִשָּׂא אֶתְכֶם עַל פְּנֵי נְשָׁרִים וְאָבֵא אֶתְכֶם אֵלַי' גם זה היה מתוך אהבת ה' לישראל - להביא אתכם אלי. 'עַל פְּנֵי נְשָׁרִים' - יש מפרשים; ה' העלה את עם ישראל שהיו במ'ט שערי טומאה.

השמחה בקיום התורה והמצוות

'וְעַתָּה' עד עכשיו ה' הראה את אהבתו לישראל - שיידעו בני ישראל שכל המצוות שה' הולך לצוותם נובעות מתוך אהבתו הרבה לישראל, והוא רוצה את טובתנו. כפי שאנו מזכירים בכל יום; 'אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת תורה

ומצוות חוקים ומשפטים אותנו למדת'. אהבת אותנו אהבת עולם – שיהיה טוב לנו לעולם, גם בעולם הזה גם בעולם הבא, ומתוך אותה האהבה – תורה ומצוות חוקים ומשפטים אותנו למדת. הרמב"ם [הל' שופר פ"ח הל"ט"ו] מגדיר את השמחה שצריכה להיות בשעת עשיית המצוות; 'השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן עבודה גדולה היא'. כמובן שאין אנו שמחים רק בעשיית המצוות, אלא אנחנו שמחים אף בעובדה שהמצוות ניתנו לנו מתוך אהבתו של ה' אלינו.

התורה והמצוות לטובתנו בשני העולמות

אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי ועתה אם תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך שכל התחלות קשות [רש"י] לא 'תמיד' יהיה קשה, אלא רק בהתחלה. **והייתם לי סגלה** אוצר חביב [רש"י] 'אוצר חביב' של של מלך מלכי המלכים הקב"ה – ואת זה ראה ה' לנכון להגיד לנו, מה נזכה ע"כ שנקבל עלינו את ציוויי התורה. הזכרנו את דברי רש"י על הפסוק **'אני ה' דבר צדק מגיד מישרים'** [ישעיהו מה,יט]; **'פתחתי להם בדבר צדקי להודיעם מתן שכרן, אחר כן הגדתי להם מישרים חוקי ותורתו, א"כ עלינו להשריש היטב בלבנו כמה כדאי לנו – קיום המצוות בין בעולם הזה ובין בעולם הבא.**

דע לפני מי אתה עמל

'מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע

תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא'

[שמעוני תהלים תשע"ד]

מפרש החסיד יעב"ץ; כדאי לנו א"כ ללמוד ולהיות חרוצים – לקיים את רצון ה' בשמחה, שהרי אם נקיים את מצוות התורה אזי נזכה גם בעוה"ז וגם ננחל לעולם הבא. אומר התנא במס' אבות [פ"ב מ"ד]; **'דע לפני מי אתה עמל ומי הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך'**. מי הוא 'בעל מלאכתך'--- יכולים להיות שני

סוגי מעסיקים, הא' עשיר גדול, אולם גם קמצן גדול. והב' בעל לב גדול ופזרן, אולם דא עקא שהוא גם עני גדול ואין לו במה לשלם לך. המכנה המשותף שבין שניהם שאצל שניהם לא כדאי לעבוד. אבל ישנו מעסיק שהוא כל יכול, כל יכול – ורב חסד אצלו כדאי לך לעבוד.

'תדע מי הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך'---

א"כ אע"פ שמוטל עלינו לעשות את רצון ה', וזוהי חובה! אולם הרווח שנובע מהמצוות מקל עלינו לעשות את רצונו. א"כ תפקידינו בימים אלו 'לקבל עלינו עול תורה'. הרב שך זצ"ל שדרש כאן פעם – בהיכל הישיבה, אמר; 'התורה מאד מעריכה אותנו, ועד כמה שהיא מעריכה אותנו, היא גם דורשת מאתנו. א"כ עלינו לדעת שלכך יש לנו כוחות גדולים ונשמה גדולה. ויש לנו גם תפקיד גדול, את כל המעלות שרבי פנחס בן יאיר מזכיר בברייתא. אמנם יש שם גם דרגות עליונות שרק בעלי דרגה יגיעו אליהם. אולם יש מידות שרבי פנחס בן יאיר מונה שהם חובה אצל כל יהודי, כמו 'זהירות זריזות ונקיות', שהרי פי' מידת 'הנקיות' הוא; להיות נקי מכל העבירות ומכל המידות הרעות – עוד קודם מידת חסידות. וכבר הזכרנו, שהספר 'מסילת ישרים' לא מהווה 'זריקת מרץ', מסילת ישרים הוא ספר הדרכה, כמו 'משנה ברורה' למידות – הדרכה כיצד לחיות כיהודי.

דברי רבינו יונה במעלות הנובעות מהמצוות

המשגיח מפוניבו' – ר' חצק'ל היה מרבה להזכיר את רבינו יונה הבא;

'ודע כי המעלות העליונות נמסרו במצות עשה, כמו מעלת הבחירה,

שנאמר (דברים ל, יט): 'ובחרת בחיים', ומעלות תלמוד תורה, שנאמר (שם ו,

ז): 'ודברת במ'

לא להסתפק בפירורים, פירורי עוה'ז---

'ומעלות לכת בדרכי ה', שנאמר [שם כח, ט]: 'והלכת בדרכיו', ומעלות שלמות הבטחון, שנאמר [שם יח, יג]: 'תמים תהיה עם ה' אלהיך', ומעלות התבונן בגדלות ה', שנאמר [שם ד, לט]: 'וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים', ודוד אמר [תהלים יד, ב]: 'ה' משמים השקיף על בני אדם לראות היש משכיל דורש את אלקים', ומעלות זכרון חסדיו והתבונן בהם, שנאמר [דברים ח, ב]: 'וזכרת את כל הדרך', ונאמר [שם ח, ה]: 'וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלקיך מיסרך', ודוד אמר [תהלים קז, מג]: 'ויתבוננו חסדי ה'', ונאמר [שם כו, ג]: 'כי חסדך לנגד עיני', ומעלות הקדושה, שנאמר [ויקרא יא, מד]: 'והתקדשתם והייתם קדושים', ומעלות העבודה, שנאמר [דברים י, כו]: 'אותו תעבוד'

דהיינו, לא רק לקיים את המצוות, אלא גם לעבוד את ה'---

'ומעלות היראה, שנאמר [שם]: 'את ה' אלקיך תירא', ומעלות האהבה, שנאמר [שם ו, ה]: 'ואהבת את ה' אלקיך', ומעלות הדביקות, שנאמר [שם י, כו]: 'ובו תדבק'. לכל אחת מהנה כמה מדרגות, כאשר יתבאר בעזרת השם, ובעבור המעלות האלה נברא האדם, שנאמר [ישעיה מג, ז]: 'כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו'

בעבור המעלות האלה נברא האדם--- כלומר בעבור המעלות שנובעות מקיום המצוות - כדי שייצא ממנו כבוד ה'. ומאידך כשהאדם לא מקיים את המצוות בצורה נאותה הוא אינו זוכה למעלות העליונות שהמצוות משפיעות על מקיימיה. והוא לא עושה בכך את מה שה' מצפה - שקיום המצוות ישמשו להרבות כבוד שמים.

ומסיים רבינו יונה:

'זמה תקות הנברא - אם לא ישים עמל נפשו ועיקר עסקו בדברים

שנברא בעבורם?!

[שערי תשובה שע"ג]

א"כ כשאנו מתעתדים ל'קבלת התורה' בחג השבועות, פי' הוא שעלינו לצאת משבועות עם קבלת עול תורה - להתחזק בקבלת עול תורה. אזי מה שאנחנו יכולים לקיים מוטב, ומה שיותר קשה לקבל ע"ע, לכל הפחות שנשאף ונחתור כל העת כדי להגיע לזה.

לימוד לפי הכוחות - חובה!

ישנו דבר שהוא מאד גורלי לאדם, וזאת כאשר הוא לא משתמש בכל יכולותיו האמיתיות לעבודת ה'. שנינו במסכת אבות; **'והכל לפי החשבון'**, מפרש החסיד **יעב"ץ** ושמעתי שראש ישיבת חברון הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל אמר, שזה הפירוש הכי טוב שידוע לו על פרקי אבות: כשה' בוחן את מעשי בני האדם אזי מלבד שהוא בוחן את המעשים עצמם, הוא בוחן גם את עושי המעשים. לכן אדם צדיק שלפי כוחותיו האמיתיות ביכולתו להיות צדיק יותר גדול - ייענש על כך שלא ניצל את כל כוחותיו. ומאידך רשע שלפי הכוחות האמיתיים שלו היה יכול להיות רשע יותר גדול, אולם הוא כבש את יצרו, אזי הוא יקבל שכר על זה.

עמלות בתורה אינה פיתרון להיסרון ביראת ה'

אנו שומעים מידי פעם ל"ע על אנשים צעירים-מתמידים שהיו עמלים בתורה - בעלי מעלה. שנפטרו בטרם עת, אזי אומרים; 'ודאי הוא קרבן ציבור', אולי...! וכי ברור שזה כך, אפשר שלפי גודל כוחותיו הוא היה צריך להיות יותר גדול. אירע והתקשר אלי פעם איזה אדם שהציג את עצמו כעמל בתורה 'שלומד עד שתיים שלוש בלילה...' וחיבר מס' חיבורים, ושח לי על בעיה כלשהי שהייתה לו. ומתוך דבריו התברר לי שהוא 'לא כ"כ' שקוע בעבודת ה' - לא כ"כ דבק במצוות. שאלתי

אותו איך ההסתכלות שלו ע"ז, והשיב לי מפני שהוא שקוע בלימוד הוא מקווה 'שבסוף יהיה טוב', אמרתי לו 'ומה יהיה עד הסוף'... וכי כ"כ ברור 'שבסוף יהיה טוב' הרי אפ' כשאדם עמל בלימודו – ו'עמלות בלימוד' מקדש ומרומם את האדם, אבל כ"ז מתי...? מתי שכל הפרטים בעבודת ה' יהיו בשלימות הראויה, אולם בלי שהאדם שם לב לפרטי עבודת ה', הוא 'לעולם לא יהיה בסדר' – פרטי עבודת ה' לא יהיו בסדר מתוך שקיעותו בלימוד.

חיסרון במצווה אחת - חיסרון בכל התורה

א"כ כשמגיע חג השבועות, ה' רוצה מאתנו שנקבל ע"ע עול תורה. ובחג השבועות שנקבעים לנו דברים מאד גורליים בעתיד התורה שלנו, צריך ראשית שתהא לנו השאיפה. שתהיה שאיפה--- לקיים את כל התורה. 'פֶּלַח הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת' (דברים ת,א) מפרש האור החיים הק'; כשאדם מקיים חלק מהמצוות בשלימות אזי יש לו בעייה, מפני שהוא נעשה שבע מהמצוות – וזה גורם לו לרפיון בשאר המצוות שגם בהם הוא מחויב לא פחות מהמצוות שהוא מקיים בשלימות. וע"ז באים כל הצרות והייסורים – שהאדם מסתפק רק בחלק מהמצוות. ומפני זה מזהיר משה את ישראל. שהרי כשכואב לאדם איזה איבר – כואב לו בכל הגוף, וכי שייך להגיד לו; 'מה אתה עושה מזה עסק רק איבר אחד כואב לך'...? וודאי שלא כשאיבר אחד כואב – כל הגוף מרגיש את הכאב. כך – אומר האור החיים הק', כל התורה הק' נחשבת 'מִצְוָה' – איבר אחד, כל המצוות קשורות זו לזו וכשחסרה מצווה אחת חסר בכל המצוות.

בשבועות שהוא זמן של 'קבלתם עליכם עול תורה' צריכים אנו לצאת עם 'קבלה' חזקה. וכדאי להתבונן כל אחד על דרכיו – לפני שבועות, לחשוב; מה איתי – האם אני לומד מספיק 'הלכות', האם אני לומד מוסר בכל יום, האם הנני חושב מספיק על דרכי...? החובה בהתבוננות היא מלבד מה שאדם החלש בקיום חובתו בעולמו, ולא

עושה כפי יכולותיו צריך לדעת; 'יש דין ויש דיין' – והוא ייענש על כך. ומי שלא חי עם שכל ואינו מתבונן ביכולותיו, וודאי שהוא לא יוכל לקיים את חובתו בעולמו.

ה'מחבל' שנמצא בלב כאו"א

'צופה רשע לצדיק זה יצר הרע

ומבקש להמיתו'

היום לצערנו ישנם מחבלים שכל רצונם הוא להרוג כמה שיותר יהודים. ברוך ה', ישנם שעומדים על המשמר – ועל פי רוב יש סייעתא דשמיא, אבל כאשר אין סייעתא דשמיא אוי ואבוי. וכאן גילו לנו חז"ל שיש בכל אחד מאיתנו מחבל שמבקש להמיתו – הוא רוצה להמיתנו משני עולמות, אין הוא מסתפק בעוה"ב בלבד הוא רוצה להמיתנו גם מהעוה"ז.

סייעתא דשמיא מותנית בהשתדלותו של האדם

'ה' לא יעזבנו בידו' אם אין הקב"ה

עוזרו אינו יכול לו

ותהלים לז, לב-ג; ע"פ הגמ' קידושין ל:

כאן נאמר לנו – 'בלי סייעתא דשמיא אי אפשר להצליח'. הגר"א מחדש לנו כאן דבר מאד גורלי, נאמר בגמ' 'אם אין הקב"ה עוזרו אינו יכול לו', כלומר מתי 'ה' לא יעזבנו בידו' – כשהוא משתדל והוא באמת אינו יכול ללא עזרת הקב"ה מפני רעת היצה"ר, אז... הקב"ה עוזר לו דהיינו לאחר שהוא התחיל לעזור לעצמו. אבל מי שמצד כוחותיו יכול, גם ללא עזרת הקב"ה – רק שהוא מתעצל, שאז לא מובטחת עזרת ה'! ואמר אחד הגדולים, אם אדם לא לומד מוסר, נחשב הוא כמי שאינו מנצל את כל כוחותיו – שאין לו סייעתא דשמיא.

הלימוד בליל שבועות איננו ה-עיקר

כאמור יום השבועות הוא יום מאד גורלי - מה ישפיעו עלינו. ומצידינו כיצד אנו נמלא את חובתינו ביום זה, וחובתינו לא מסתיימת בכך שנלמד כל הלילה. מוטל עלינו, להכין את עצמנו - לקבל את השפעת החג. שאדם יישב ברצינות עם עצמו ויתבונן מה מצבי? מה אני עומד לקבל?

בחשיבות ההכנה ליום הנשגב

כמו שהזכרנו כמה פעמים, ישנו הבדל גדול בין אם אדם 'נופל' לתוך החג או שהוא מכין את עצמו, אדם שמכין את עצמו - יש לו סייעתא דשמיא. אם כן באמת נשתדל באמת להתבונן לפני חג השבועות - להכין את עצמינו ולקבל עלינו קבלה חזקה של קבלת עול תורה בשלמות. שמעתי בשם הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, שחשוב מאד לקבל את העניין של 'שמירת סדרים', ומהניסיון הוא נוכח לראות שאלו ששומרים סדרים מצליחים. וגם אני שמעתי מר' מאיר חדש זצ"ל שאמר, 'מי ששומר סדרים הסדרים שומרים אותו'.

א"כ מלבד הקבלה כללית של 'קבלת עול תורה':

כדאי לחשוב על דברים פרטיים שיכולים לעזור לנו בעבודת ה'

ואשרינו שאנו מובטחים שהבא ליטהר מסייעין בידו

לזכרון עולם בהיכל ה'

לע"נ

ר' מנחם בן שלום ז"ל

מרת מאשה

בת ישראל דוד ע"ה

אופן

ת.נ.צ.ב.ה.

הזעזע

להוצאת דברי רבותינו שליט"א שע"י
ישיבת 'כנסת חזקיהו' - כפר חסידים